

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA VII

Broj 83

TUZLA, RUJAN 1999.

Cijena 1 KM, 4 Kn, 1 DM

Tuzlanski motivi u jesen '99.

Dr. DAMIR ZORIĆ

Gospodin Damir Zorić, veleposlanik je Republike Hrvatske u BiH. Od kako je 1992. utemeljena, on je treći po redu obnašatelj ove časne i vrlo uvažene dužnosti. Ako je vjerovati onoj narodnoj kako treći donosi sreću, Tuzlaci su imali priliku za sretan susret, 16. rujna 1999. g. u svom Hrvatskom domu. G. veleposlanik razgovarao je s predstavnicima sviju stranaka i udruga, s ljudima koji su njegov posjet gradu shvatili kao logičan dolazak svoga među svoje (to je g. Zorić naglasio!), pa je razgovor bio raznovrstan, sadržajan i zanimljiv. Ne izdvajajući nikoga posebno i ne naglašavajući ničiji osobit značaj u odgovornom poslu "za hrvatsku stvar", g. veleposlanik je podjednako slušao i uvažavao sve one koji nose i vole hrvatsko ime te u to ime, svojom funkcijom, na svoj način, svjedoče pripadnost ovoj po postotku maloj, ali uglednoj komponenti građana Tuzle.

Iako je iz dugog razgovora s raznovrtnom tematikom bilo moguće prepoznati karakter i poruku ovoga posjeta, g. Zorić, je u kasnim večernjim satima, strpljivo odgovarao Hrvatskom Glasniku, pokazavši tako interes da se i na ovaj način obrati onim Hrvatima tuzlanskoga kraja kojima se, u ova dva dana, koliko je boravio među njima nije imao priliku susresti.

HG: U Tuzli niste prvi puta. Prilikom ranijih posjeta uvijek ste naglašavali da ne dolazite kao stranački čovjek, nego kao Hrvat Hrvatima, svoj svojima. Danas, kada imate artikuliranu dužnost, na koju ste došli kao predstavnik vladajuće stranke, opet niste govorili kao stranački čovjek, nego kao Hrvat Hrvatima?

ZORIĆ: Ne bih rekao da je moja dužnost predstavljati određenu stranku. Predstavnik sam Vlade R Hrvatske i svoje zemlje u BiH. U ratu sam dolazio u Tuzlu jer smo se bavili pitanjima opstanka, ovaj kraj me zanimao i tako sam ljudima prilazio.

Danas sam veleposlanik R Hrvatske u BiH, predstavljam hrvatsku politiku i štitim njezine interese, radim na uspostavi kvalitetnih odnosa

dviju zemalja. To se, između ostaloga, postiže i tako što se Hrvati iz BiH uključuju kao spona i angažiraju u toj realizaciji. Oni su prirodno zainteresirani za kvalitetu ovih odnosa jer svoje interese vide i ovdje i tamo.

Ne samo da je pogrešno uspostavljati odnose s BiH jedino preko Bošnjaka, nego treba računati sa svima, a s Hrvatima osobito, kao

anju odnosa, bit ću spreman vratiti se svom pozivu. Čini mi se da tome nije tako daleko.

Ovo je moje prvo diplomatsko mjesto koje je teško i zahtjevno.

BiH je složena državna zajednica i drago mi je ako mogu biti od koristi.

HG: Hrvati iz Tuzle uočavaju odsustvo interesa i mjesta za njih u cjelokupnom hrvatskom korpusu. Smatraju se ignoriranim i zapostavljenima. G. Lang, prilikom jednog posjeta, ukazao je na nedostatak energičnosti i strpljivosti Tuzlaka u traženju i nalaženju toga mjesta. Kako vi gledate na takve primjedbe?

ZORIĆ: Tuzla uistinu ima visoki potencijal i kvalitetne kadrove. U mnogim referencama, iznad prosjeka ove zemlje! Nije mi lako reći čija je krivnja što se oni nisu nametnuli onoliko koliko objektivno zaslužuju.

Narod ovoga kraja trebao bi se više, jasnije i bolje izraziti i tako skrenuti pozornost na sebe i svoje mogućnosti. Tražiti krivca, optuživati i etiketirati, jalov je posao.

Okolnosti nisu bile najsklonije za jedno pozitivno djelovanje, ali se postignuto ne može negirati: spašena je imovina, izbjegnuto je konflikt. Tako gledano, postignuto je mnogo, ali nije kapitalizirano.

Hrvati iz ovoga kraja trebali bi sadržajnije biti zastupljeni kao promotori suradnje s pokrajinama i županijama iz R Hrvatske. Trebali bi prezentirati mogućnosti ovoga tržišta Hrvatskoj i obrnuto.

Ne samo folklor i ne samo u Zagrebu, nego svaki uspješan čovjek, kulturne ustanove, visoko školstvo, treba prikazati u cijelom hrvatskom prostoru.

Siguran sam da sva pitanja kojima sam bio zasut nemaju nepoznate odgovore, samo se treba aktivirati u traženju mjesta u sustavu.

HG: Ukazali su Vam na prodaju hrvatskih imanja. Zanimljiva je bila vaša reakcija? Tko, zbilja, treba pružiti ljudima realnu sliku i mogu li to oni koji su do skora govorili o dostojanstvenom odlasku?

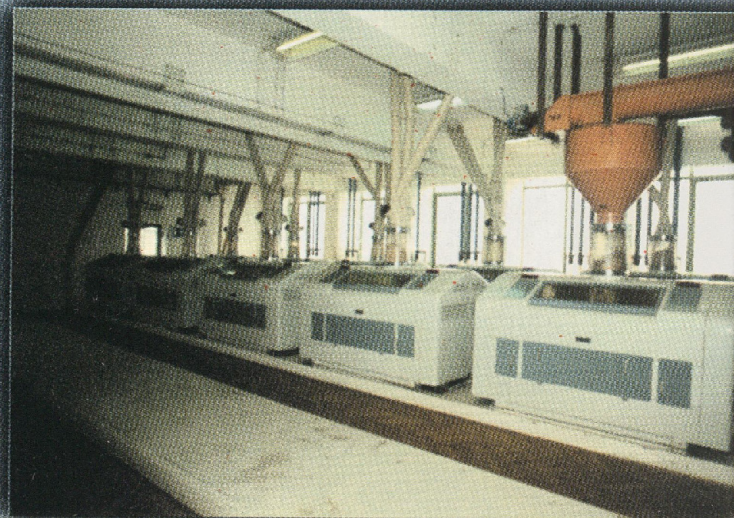
Sada, kad je velik dio Hrvata jednom nogom već krenuo, mijenja se priča. Hoće li političari ili možda Crkva upozoriti ljude da nije uputno

nastavak na strani 4

m lin Ljubače d.d.

"Husinski rudar"

HRVATSKA BANKA d.d. MOSTAR

VAŠA JE BANKA

Poslovna Jedinica Tuzla

Topolica 4

Tel. 075 236-450

Tel./Fax 231-171

CROATIA OSIGURANJE D.D.

MOSTAR
Poslovnica Tuzla

POSJETITE NAS U TUZLI:

Naselje Sjenjak - blok D-2

I. Mujezinovića bb

Tel. 075 230-991, 230-992

sijati pšenicu u Tuzli, a moliti Boga da kiša padne u Zagrebu?

ZORIĆ: Realno - svatko je gospodar vlastite budućnosti i odluke! O ljubavi prema zavičaju svatko, kao i o svakoj drugoj, odlučuje sam. Ja mogu samo svjedočiti svoj stav! Predvodnici mogu biti dobar primjer pa ohrabriti ili loš, pa obeshrabit, ali u konačnici, to je osobno. Ne može se kupiti ono što se ne prodaje, a onaj tko prodaje zna zašto to čini.

Iako su Hrvati uvijek odlazili, nikada nisu raselili sami sebe. Naš narod ovdje ima snagu i tradiciju. Šteta je što ljudi odlaze. Jer, što su prosperitetniji Hrvati u BiH, i mi u Hrvatskoj smo čvršći, stabilniji. Zato je opći interes ostanje i, tamo gdje se vraćaju ljudi, treba im pomoći.

Ne ovisi o R Hrvatskoj kolika će biti sloboda hrvatske zajednice u BiH. To ovisi o vama samima, vaštoj radišnosti. Nije bilo uvijek lako, imali smo nerazumijevanja i otpor kad smo pomagali. I pored neshvaćenosti, nismo vas ostavljali na cjedilu, brinuli smo i vašu brigu.

HG: Upućivali ste na suradnju s Međunarodnom zajednicom. Predstavnici Međunarodne zajednice upozoravaju da će ukloniti sve stranke s nacionalnim predznacima.

Sve hrvatske stranke u Bosni imaju nacionalni predznak! Gdje je njihovo mjesto u ovom "preustroju" i što nam ostaje?

ZORIĆ: Međunarodna zajednica je slojevita, ima više segmenata. Hrvatski narod deklarativno pripada europskom civilizacijskom krugu pa je paradoksalno da s tim krugom ne možemo naći zajednički jezik. Treba ga naći!

S jedne strane, ima naših ljudi koji u međunarodnoj zajednici vide nekoga tko nas je došao provjeravati, s druge strane, međunarodna zajednica nije uvijek dobro razumjela situaciju. Danas postoji dovoljno instrumenata da se nesporazumi otklone. U bližem okruženju može se vidjeti što znači izolacija, a ne znam tko bi bio tako ranjiv na izolaciju kao mi. Prosperitet treba tražiti u integraciji sa Zapadom, jer R Hrvatska živi u okruženju u kojemu bi teško opstala u izolaciji.

Što se tiče stranaka, one su samo jedan od oblika javnoga angažmana. Mnogo je područja djelovanja u kojima čovjek može dati svoj doprinos općem, zajedničkom dobru, izraziti svoj identitet. Stranke imaju svoj vijek trajanja. One se smjenjuju na zanimljiv način na javnoj sceni. Npr. u Njemačkoj, socijaldemokrati su bili hit, a sada demokrišćani rade veliki come back! Činjenica je da sve što se radi treba biti determinirano na demokrišćanskim pravilima jer je samo tako moguća potpuna demokriška sloboda. Kod nas je bilo vrijeme zabrana pa su ljudi htjeli, čisto prirodno, na taj način pokazati svoj otpor. U zapadnom svijetu vrlo je vitalan civilni sektor. Međunarodna zajednica upravo kroz takve projekte realizira svoje djelovanje, kroz NGO-e, nevladine udruge, kulturna društva, humanitarne organizacije. Hrvati u BiH su, čini se, najmanje na taj način radili. Imamo 40 kulturnih ustanova, ali nema civilnih udruuga s područja ekologije, zaštite ljudskih prava i slično. Postoje fondovi koji se daju iskoristiti i tako, kroz taj oblik djelovanja promicati interes.

Ne samo kroz stranke, nego jedan dio potencijala u kulturi, međunarodnoj razmjeni i nevladinim organizacijama. To uključuje međunarodnu integraciju i priključak u civilizacijske procese. Plod je frustracije i neiskustva gledati u Međunarodnu organizaciju kao u bauk, iako

nije teško razumjeti kako je došlo do toga. Prošli smo težak put i s obzirom na te uvjete, dobro smo sačuvali i političko i javno duševno zdravlje nacije. Pogrešno je štititi svoj interes i poziciju, bježeći od svijeta.

HG: Niz je razloga za frustracije. Hrvatska naglašava kako nije na Balkanu. "Balkan je južno od Save, Hrvatska tamo ne pripada", često se čuje.

BiH je južno od Save! Južno od Save je i Dubrovnik! S druge strane, kao poluotok, Balkan je od Apeninskoga poluotoka odvojen Jadranskim morem, koje je velikim dijelom hrvatska granica. Zemljopis je jasan!

Koji je put bosanskih Hrvata prema (zbunjenoj) Međunarodnoj zajednici? Je li to bosanski put (koji je, nažalost, često samo bošnjački) ili hrvatski (južno od Save)? Hoćemo li kao Hrvati u Rumunjskoj, postati egzotični? Imamo li pravac?

ZORIĆ: Ne bih rekao da su frustracije temeljno obilježje, ali je činjenica da ih ima. Mi smo po prirodi našoj, pesimistični, ali smo u odnosu na druge srazmjerno mnogo postigli. Frustraciju treba pretvoriti u pozitivan stvaralački čin, stručnjaci smatraju da je to vrlo plodan stvaralački temelj. Poteškoće treba staviti u prvi plan, samo onda kada ih imamo snagu otkloniti.

Balkan je terminološki nespretna geografski i nekorektan politički pojam. To je jedna antropo-geografska škola odradila nacionalistički program po kojem je po bugarsko-makedonskoj planini nazvano jedno cijelo interesno područje na kojem žive "Srbi tri vjere". Po čemu bi se Slavonija i Bosna trebale zvati po nekoj bugarskoj planini?!

U međunarodnim krugovima pojam Balkan je pretvoren u množinu pa se govori o Balkanima (Englezi kažu Balkans!) i taj pojam za njih je sinonim nestabilnoga područja, strašnih sukobljavanja i masakra, područja netransparentne, nedemokriške regije. Kada u Zagrebu kažemo nismo Balkan, ne pravimo novu sliku svijeta, ali ne želimo pripadati takvom svijetu koji, objektivno, što se više udaljavamo od Save, postaje sve transparentniji i sije probleme sebi, svom okruženju i svijetu.

Prostor od Jadranskoga mora do Drave i preko, treba obilježiti kao Jugoistok Europe. Hrvatska je mediteranska i srednjoeuropska zemlja, a najbolje tradicije Hrvata u Bosni su također srednjoeuropske (arhitektura, stil ponašanja i kultura). Nije, dakle, u pitanju zemljopisno odvajanje, nego želja da se održimo u jednom civilizacijskom krugu kojem pripadamo i u kojem smo bili oduvijek. Najbolji put svima, s koje god strane Save bili, je uključiti se u integraciju s Međunarodnom zajednicom. To je otklon od onog što se zove Balkan, ne zemljopisno, nego u kulturološkom smislu. Hrvatska vidi svoj interes u Paktu o stabilnosti koji je najkonkretnija inicijativa Međunarodne zajednice koja se tiče ovih područja. To nije Balkanska asocijacija, jer u njoj sudjeluju zemlje koje nisu dio kompromitirane regije (Mađarska, Slovenija, kao i neke zemlje EZ, koje prepoznaju mogućnost ostvarivanja svojih interesa preko Pakta).

Prvi pravi konkretan potez Hrvatska je povukla potpisivši Sporazum o granicama s BiH. To je najveći doprinos stabilnosti ovoga područja, jer nam ni jednoga takvoga sporazuma među državama koje su proistekle iz bivše zajednice.

Dobronamjerno promatram taj proces, ali ćete vidjeti koliko će trebati BiH da s drugim susjedima postigne takav sporazum.

HG: Povika je da nam se previje mladih ljudi školuje izvan BiH. Međutim, uvijek su se mladi iz naše zemlje školovali po svijetu. Kada su se vraćali, imali smo od njih više koristi nego štete, kada su ostajali izvan domovine, računali smo na njih. To je odgovor dušebrižnicima. Jeste li se Vi vratili kući?

ZORIĆ: Rodio sam se u BiH, ali sam odrastao u Hrvatskoj i tamo se usidrio. Veze s ovom zemljom nisam prekidaio, nego čuvao i razvijao. Dolazim iz Zagreba koji je središte mog života. Ne ističem to kao prednost, dapače, ta činjenica je moja obveza. Teško bih u ovoj situaciji smio kazati kako sam došao kući. Došao sam u susjednu, prijateljsku zemlju sa željom usmjeriti svoj narod u uspostavljanju što boljih odnosa između naših dviju zemalja. Uostalom, predajom vjerodajnica, predsjednik me je zamolio, da dadnem sve od sebe kako bi ovdje izgradili što bolje odnose.

Na sastanku s članovima predsjedništva BiH, tijekom Summita, g. Izetbegović je, ocjenjujući važnost odnosa dviju zemalja, rekao da za BiH nema, u vanjskopolitičkom smislu, značajnije zemlje od Hrvatske i obratno, jer je riječ o jednom geostrateškom prostoru, o zemljama i narodima koje su sudbinski jedni na druge upućeni. Potrebno je, radi vlastitih strateških ciljeva, razvijati što je moguće bolje odnose sa susjedima. Ne može se napredovati prema Europi, a zapostavljati odnose u susjedstvu. Europa ne treba takve. Ne samo ljubav ili imaginarna prošlost koju neki tumače kako bi željeli da jest, nego progres i obostrani interes, tražiti realne ljude koji poznaju problematiku. Ako ja uspijevam u tome, ako sudjelujem u izgrađivanju kvalitetnih uvjeta za brži rast i ove zemlje, onda sam odgovorio pozivu i oficijelno i osobno.

HG: Kao kontradikcija ovoj priči vidljiva je činjenica utvrđivanja graničnih prijelaza od Hrvatske prema BiH. Hladna arhitektura i rigorozni carinici (koji su sada malo popustili, a malo smo se i navikli), nije djelovala ohrabrujuće, nego kao prijetnja i upozorenje!?

ZORIĆ: Osim što postoji Sporazum, postoji i činjenica da je tu granica između dviju međunarodno priznatih zemalja. Svaka država to radi (sic!). Uređujemo granične prijelaze, ni pedelj dalje, ni pedelj bliže! Granica ima dvije strane. Počesto se iz BiH gleda samo na drugu stranu.

Postoje tehnički, carinski, gospodarski i drugi razlozi za uređenje granica. Prijelaz ljudi i roba ne odvija se podjednako. Postoje međunarodni granični prijelazi za one iz trećih zemalja, međudržavni (samo za dvije države) i malogranični prijelazi. Ti su najbrojniji, tu postoje standardi koji su dogovoreni. Naš je interes da s BiH imamo sporazum o malograničnom prometu, kako bismo regulirali i to pitanje koje tišti ljude i s jedne i s druge strane, a pogotovo Hrvate. U okviru međunarodnih standarda Hrvatska je spremna Sarajevu predložiti takav sporazum i urediti ponašanje na granici. I do sada smo prema BiH imali inicijativu puno više nego BiH prema nama, pogotovo u odnosu na Federaciju. Niz aneksa smo predlagali, slali nacrtne sporazuma, ali nismo dobivali odgovor, kao da je npr. gospodarstvena suradnja samo naš interes.

nastavak na strani 5

Tražili smo kod bih-resornog ministra sastanak u vezi s malograničnim prijelazima, ali nismo se još susreli. Hrvatska je otvorena zemlja. Ona je jedna od rijetkih u koju svi građani BiH mogu putovati bez viza. Kad se integriramo u europsko društvo, pitanje granica postat će manje važno. U Sarajevu me pitaju kada će moći u Hrvatsku samo sa osobnom kartom. Ponavljam, granica ima dvije strane - i građani Hrvatske žele u BiH sa osobnom kartom! Također smo predlagali sporazum o socijalnom (zdravstvenom i mirovinskom) osiguranju. Nakon višegodišnjega čekanja, danas (16. rujna, 1999. g.!) smo dobili Nacrt sporazuma. Želimo odnose po međunarodnim standardima, a ne da bude improvizacija i anarhija.

HG: Hrvatski momci iz tuzlanskoga kraja sve češće se, u zadnje vrijeme, odlučuju služiti vojsku u svom gradu, to znači u Armiji BiH. Kako gledate na to?

ZORIĆ: Armija BiH je vojska-komponenta, vojske Federacije, kao i HVO. Postoje na međunarodnoj razini osvjedočeni, međusobno postignuti sporazumi o konstituiranju Vojske Federacije. Zna se do koje razine svaka komponenta zadržava određene oblike samostalnosti, a koje su razine združene.

BiH ima socijalne poteškoće i poteškoće u gospodarstvu pa joj novačenje vojske postaje neka vrsta socijalnoga balasta. Zato treba pozdraviti to što i Jelavić, i Izetbegović i Radišić predlažu smanjenje vojnih izdataka. BiH je specifična zemlja s dvije vojske (Federacije i R Srpske) i što manje bude vojske više će biti socijalno-gospodarstvenih programa. Obrana zemlje nije jeftina stvar, ali ako najviši predstavnici govore javno o smanjenju i traže međunarodnu potporu, treba ih podržati.

Konačno - prava vojna sila koja jamči mir i stabilnost na ovim prostorima, trenutačno je SFOR. Dok su oni tu, mislim, nema straha za mir. Naravno, ta komponenta nije vječna i ovdje treba odgojiti vojne snage koje će čuvati, a ne ugrožavati mir.

HG: Kakve susrete sutra planirate? Hoće li to biti pojedinci ili, kao večeras, zajednički razgovor?

ZORIĆ: Tuzlansko područje i Posavina su povezani krajevi. Ta logika nameće moj sutrašnji posjet Orašju i šire. Želio sam susresti značajne ljude, one s kojima računamo kao realnim suradnicima. Danas sam posebno susreo fra Petra kao predstavnika Crkve, općenito. Bez obzira kako joj pristupamo, Crkva je povijesna snaga koja nas je oblikovala i očuvala. Na nju se treba više oslanjati. U tom smislu, moj susret s fra Petrom, bio je susret sa čovjekom kojega sam u ratu, prije 5-6 godina upoznao kao fratra koji zna što hoće, što čini, nije paničar, ne očajava, stoji s obje noge realno na zemlji. Smatram ga kvalitetnim protagonistom svega onoga što se zbivalo na ovom području, jednom od konstanti. To je stanovit koncept, koncept Crkve na koji se možemo osloniti.

HG: Kakav ste dojam ponijeli s večerašnjega skupa?

ZORIĆ: Ugodan. Tuzla je područje koje ohrabruje i koje će imati značajno mjesto u odnosu naših dviju zemalja. Tuzlanski Hrvati bit će jedna od spona u izgrađivanju kvalitetnih i sadržajnih odnosa.

Marica PETROVIĆ

Veleposlanik Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini gospodin dr. Damir Zorić posjetio je Tuzlu

Društvo "Hrvatski dom" bilo je u četvrtak, 16. rujna, domaćin posjetu Veleposlanika g. Damira Zorića Hrvatskom domu u Tuzli, bolje reći Hrvatima ovoga kraja

Veliki broj uglednih Hrvata iz javnog, političkog, kulturnog, vjerskog i gospodarskog života grada Tuzle i Tuzlanske županije te sredstava javnog priopćavanja bilo je nazočno ovome susretu.

Na samome početku, svim nazočnim, a napose Veleposlaniku Zoriću uvodnim i pozdravnim riječima obratio se predsjednik Hrvatskog doma gospodin mr. Josip Šimić. On je u svom obraćanju govorio o povijesti Društva, te o značaju postojanja ovakve i sličnih institucija za Hrvate ovog kraja.

Govoreći o cilju svoga posjeta, Veleposlanik Zorić je istakao kako je zainteresiran da iz prve ruke sazna situaciju u samom gradu i šire vezano za Hrvate, te o mogućnostima proširenja suradnje ovog dijela Bosne i Hercegovine s Republikom Hrvatskom i to na svim poljima. Naime, riječ je o jednom susretu i razgovoru tipa dijaloga, gdje se govorilo o svim temama i problemima vezanim za Hrvate ovoga kraja. Gospoda Zdenko Tadić, ministar u Ministarstvu za školstvo, znanost, kulturu i sport TK i Pejo Banović, predsjednik Županijskog odbora HDZ BiH Soli ukazali su na svu problematiku vezanu za Hrvate ovoga kraja. U raspravi su sudjelovali i drugi prisutni ovom sastanku.

Svojim domaćinima hrvatski je veleposlanik savjetovao najbolje načine za izlazak iz poteškoća u informiranju, neuposljanju, iseljavanju, školstvu, nerazmjeru u policiji i drugim županijskim institucijama, o čemu su ga domaćini izvijestili. Predložio je neka budu pozitivno agresivniji prema međunarodnoj zajednici kroz nevladine udruge i tzv. treći sektor. Također je poručio da moraju bez kompleksa "viših interesa" artikulirati svoje probleme. "Nedopustivo je", kazao je Zorić, "dok vi ovdje krvarite i lagano umirete, da ova sredina, zbog tobožnje multietničnosti ubire međunarodne lovrike".

Drugi dan boravka u Tuzli, g. dr. Damir Zorić je posjetio čelnike Tuzlanske županije - kantona. U svim susretima g. Zorić je ponovio primarnost suradnje dviju država, ali i Hrvatske i njenih županija s Tuzlanskom u Federaciji, a ponajviše na gospodarskom planu. Kao pozitivan primjer spomenuo je povezanost Osječko-baranjske i Tuzlanske županije kroz euroregiju Dunav - Drava - Sava.

Županu g. Tariku Arapčiću, a poslije i premijeru g. Bajazitu Jašareviću, i na sastanku u Skupštini Tuzlanske županije ponudio je veleposlanik Zorić organiziranje susreta gospodarstvenika dviju strana. Pritom je istaknuo da dosad nije bilo konkretnijeg istupa Tuzlaka u Hrvatskoj, iako bi Hrvatska poželjela jači uvoz iz BiH kako bi i izvoz bio sigurniji. Kao primjer naveo je sol, koju Hrvatska kupuje iz Maroka, i to zato što tuzlansku na hrvatskom tržištu nitko nije ozbiljno ponudio. Slično je i s ostalim tuzlanskim, nekada jakim sirovin-skim koncernima, kojima je Hrvatska prije rata bila veliko tržište.

Zorić je ustvrdio da je međunarodni Sporazum donja granica ispod koje Hrvati u Tuzlanskoj županiji ne smiju ići, te da je to pravo, a ne milost koju će netko nekome podariti. Također je poučio hrvatske političke predstavnike da moraju u strateškim hrvatskim pitanjima biti jedinstveni.

Županijski odbor HDZ-a Soli i Općinski odbor Tuzla su nedavnom konferencijom za novinare i javnim priopćenjem skrenuli ne malu pozornost na nezavidan položaj Hrvata u Tuzlanskom kantonu

MAJORIZACIJA I SVAKOVRSNA MARGINALIZACIJA

Pejo Banović, predsjednik Županijskog odbora HDZ-a Soli, naglašava da se primjeri kršenja prava Hrvata u Tuzli i tuzlanskom kraju susreću na svakom koraku, te da će takvo ponašanje Bošnjaka, odnosno njihovih političkih zastupnika, iskoristiti određeni krugovi u kantonima sa hrvatskom većinom, što nitko od članova HDZ-a u Tuzli ne želi.

“Uz rizik da me proglase ekstremistom i nacionalistom, morao sam skrenuti pozornost, na bar dio pojava koje ilustriraju položaj Hrvata u Tuzlanskoj županiji. Naglašavam, samo dio, jer na svakom koraku možemo susresti pojave i postupke kojima se Hrvati u Tuzlanskoj županiji marginaliziraju. Konferencija za novinare je bila jedina prilika za tako nešto”.

Poznato je da je HDZ pokrenuo sudski postupak za promjenu, sada već bivšeg grba i zastave Tuzlanskog kantona. Što vam smeta u novom grbu?

“Znakovlje mora označavati povijest, gospodarstvo, kulturološke osobnosti i konstitutivnost naroda. U novom grbu Tuzlanske županije nema ništa od toga, pa se pitam kako će ga bilo koji narod prihvatiti kao svoj i voljeti ga. U novom grbu je dominantna zelena boja, a to se tumači kao ilustracija ekologije. Tuzla i tuzlanski kraj najmanje su ekološki. Naprotiv, Tuzla je ekološki najzagadenija sredina”.

Zašto to zastupnici HDZ-a nisu rekli na sjednici Skupštine Tuzlanskog kantona, na kojoj je usvojen novi grb?

“Bilo je pokušaja, ali smo opet bili preglasani. Na toj sjednici Hrvati su imali neodgovoreni koncenzus. Naime, svi zastupnici hrvatske nacionalnosti, bez obzira na stranačku pripadnost, bili su suglasni da taj novi grb ne treba usvojiti”.

Zbog zelene boje?

“Dominantna zelena boja je samo jedan od povoda za naš kritički osvrt. Osim što tijekom kreiranja novog grba nisu ispoštovani natječajni uvjeti, nije sprovedena ni pravilna skupštinska procedura. Zastupnici su novo znakovlje vidjeli neposredno pred sjednicu i nije bilo vremena za analizu i konzultacije. Tražili smo skidanje ove točke s dnevnog reda, ali to nije bilo prihvaćeno. Tražili smo i stanku, radi dogovora i postizanje eventualnog koncenzusa, ali nam ni to nije prihvaćeno. Čime to objasniti, nego očevitom majorizacijom”.

Imali ste svoje članove u natječajnoj komisiji. Zašto oni nisu na vrijeme reagirali?

“Točno! Naši članovi komisije su bili pravnici Rado Pejić i Željko Peštić, ali nisu mogli na pravi način reagirati, jer su prijedloge za novi grb dobili otiskane u crno-bijeloj tehnici”.

Unatoč svemu tome novi grb i zastava su usvojeni. Što će HDZ poduzeti?

“Naši pravnici će detaljno analizirati sve što se dešavalo u proceduri usvajanja novog znakovlja. Ukoliko analize pokažu da je napravljen neki pravni prekršaj opet ćemo pokrenuti sudski postupak pred Ustavnim sudom”.

Imate primjedbi i na broj ravnatelja u školama, na kadrovsku politiku Sveučilišta Tuzla, te na broj Hrvata u upravnim odborima tvrtki od kantonalnog značaja.

“Ne da imamo primjedbi, nego iznosimo činjenično stanje. U osnovnim školama sada imamo smo tri ravnatelja Hrvata. Čak i u selima koja su dominantno hrvatska smjenjuju se direktori Hrvati, a imenuju Bošnjaci, kao nedavno u Breškama”.

Na Sveučilištu u Tuzli svi prorektori i dekani su Bošnjaci. U upravnim odborima tvrtki od kantonalnog značaja Hrvati su, eventualno, ukras”.

Pojasnite malo prognanički slučaj Kosci!

“Kosci su hrvatsko selo, koje administrativno pripada Mjesnoj zajednici Gornja Tuzla. Na početku rata ono je bilo na samoj crti bojišnice. Mnoge kuće su uništene, ali tim ljudima nitko ništa ne pomaže”.

Nemam ništa protiv što tuzlanska općina i Kanton pomažu povratnicima Bošnjacima u Republiku Srpsku, ali krajnje je vrijeme da se i ovim ljudima pruži pomoć. Uostalom, trebalo bi te i takve situacije prije riješiti u svojoj općini, pa tek onda pomoć pružati drugim sredinama”.

U jednom razgovoru ste rekli da i ovim ponašanjem Bošnjaci otežavaju položaj svojim sunarodnicima u kantonima s hrvatskom većinom. Hoćete li to pojasniti?

“Moji suradnici i ja osobno koristimo svaku prigodu da naglasimo kako se Bošnjacima moraju ispuniti sva prava u županijama s hrvatskom većinom. To činimo u svim susretima s kolegama iz HDZ-a i na svim stranačkim skupovima”.

Uostalom, to je Zdenko Tadić naglasio i na nedavnoj konferenciji za novinare. Međutim, preglasavanje koje smo nedavno doživjeli, poslužit će nekim krugovima da se na isti način postave prema Bošnjacima, a mi u Tuzli to ne želimo”.

Činjenica je da Hrvati prodaju zemlju, ali to je njihova dobra volja i Vaša primjedba na nedavnoj press konferenciji se čini neprimjerenom. Tim prije što i Bošnjaci prodaju zemlju, naravno oni koji je imaju.

“Neprijemnom se čini samo na prvi pogled. Kada Hrvati prodaju svoja imanja najčešće ih prodaju cijela i sele se iz ovih krajeva, a to je znak da se neće nikada vratiti. Istina, trbuhom za kruhom odlaze i Bošnjaci ili prodaju zemlju, ali odlaze mladi, a ostaju stariji. Znači imat će se gdje vratiti. Što se tiče prodaje zemlje, riječ o prodaji samo dijelova zemljišta, a ne cjelokupnog imanja. Indikativno je i to da zemlju ne kupuju domicilni žitelji, nego prognani i izbjegli Bošnjaci iz Sandžaka i Podrinja. Sasvim je dovoljno elemenata, u ovom slučaju, za sumnju da ih netko tendenciozno financira za tako nešto. Tko, neka istraže sigurnosno-obavještajne službe domaće i strane”.

Nikola J. IVANOVIĆ

Hrvatski Glasnik, rujan 1999.

U krivom ogledalu

DLAKA U IMENU I PREZIMENU

Liječnik Srećko TUNJIĆ, lider Kantonalnog HSS-a i generalni tajnik Društva “Hrvatski dom”, odne-davno radi u Zavodu za medicinu rada Tuzla, gdje je bio djelatnik i prije minulog rata.

Zlobnici su to prokomentirali riječima da je to dobra ilustracija i potvrda da se svatko vraća na svoje, a primarijus Tunjić na to dodaje, da i ovaj primjer potvrđuje “federiranje FEDERACIJE”. Tim prije što je između Zavoda i “Hrvatskog doma” potpisan ugovor o primopredaji dotičnog medikusa.

Tko je u ovom slučaju na dobitku, a tko na gubitku teško je reći. U svakom slučaju za tuzlansko zdravstvo je to boljitak, jer sve ostale, političke i ine funkcije, moguće je obavljati i volonterski, a i eventualni, dopunski, honorar nije na odmet.

Magistra Josipa ŠIMIĆA, predsjednika Društva “Hrvatski dom” Tuzla, su na jednom skupu preimenovali u monsinjora. Očito, oni koji su čitali i prevodili skraćenicu MR (magistar) nisu bili dovoljno pismeni ili javnom nastupanju vični.

Ostaje nejasno je li to preimenovanje gospodinu Šimiću imponiralo ili je ostao ravnodušan na taj gaf.

Moja malenkost dodaje, neka nam ga u “Hrvatskom domu”, pa bio on magistar ili monsinjor.

Marko DIVKOVIĆ, novinar Tuzlanske televizije i honorarni dopisnik Radija “Slobodna Europa”, ni kriv ni dužan utraćao je izgleda u sukob sa Upravnim odborom Televizije. Naime, u dva navrata se prijavio

na natječaj za glavnog i odgovornog urednika, ali nije prošao. Ovih dana očekuje rezultate trećeg natječaja i pita se, mada to dobro zna, što to ne ispunjava od traženih uvjeta. Po svemu sudeći multi, multi odbor mu je našao dlaku u imenu i prezimenu.

Jozo Grgić, SDP; Ante Zvonar, NHD; Pejo Banović, HDZ; “Tko koga vrbuje i tko je prav(ovjerni)?”

Prigodom nedavnog boravka gospodina dr. Damira ZORIĆA, veleposlanika Republike Hrvatske u Tuzli, razgovaralo se i o tome što to sve muči i boli Hrvate tuzlanskog kraja. Prvi su mu se obratili Zdenko TADIĆ, doministar kulture u Vladi Tuzlanskog kantona i Pejo BANOVIĆ, predsjednik Županijskog odbora HDZ-a, zapovjednik Kantonalnog štaba Civilne zaštite i savjetnik guvernera Tuzlanskog kantona.

Tijekom predstavljanja gospodin Banović je spomenuo još neku od dužnosti koje obnaša, a za dominista Tadića pouzdano znam da je i vijećnik u

Zašto je Ahmed Muradbegović, za razliku od Ive Andrića, ostao zatočenik svoje političke biografije

Nekrofilija identiteta

Muradbegović je osporavan jer je bio ravnatelj sarajevskog Kazališta za vrijeme NDH. Oni što danas tvrde da Andrića treba valorizirati kroz njegovu biografiju, tada su tvrdili da je Muradbegovićevu djelo jedno, a njegova biografija drugo

Otkako je u “Hrvatskom Glasniku” u svibnju 1999. objavljen tekst “Raskršća: Andrić i mi”, gdje je provaljena inicijativa tuzlanskog “Preporoda” za preimenovanjem ulice koja nosi ime Ive Andrića, pa do danas - novinska bibliografija ovog slučaja popela se na 42 naslova. O ovome su pisali i “Feral” i “Jutarnji list”.

Tako obimnu bibliografiju moguće je razumjeti samo ako je “slučaj Andrić” čitan kao paradigma sličnih dilema koje su nametnute bosanskom društvu. Inače, profana i u Bosni odomaćena namjera da se kepeci izdižu mezeteći veličine - ne bi zasluživala medijsku pažnju.

Tuzlanski “Preporod” zavređuje veću pozornost kao politički ekstremno udruženje koje je svojedobno javno pozivalo na samoizolaciju Bošnjaka od kršćanske Evrope i na revanšizam prema nebošnjacima. U saopćenju izdatom povodom tragičnog 25. svibnja 1995., nakon čega je na tuzlanskoj Kapiji osvanuo grafit “Srbe na vrbe”, tuzlanski “Preporod” poručuje: “(...) Energično zahtijevamo od Generalštaba Armije BiH da se uzvrati istom mjerom. (...) Uništenje četnika i petokolonaša treba da bude naš sveti zavjet (...)” Obračun sa Andrićem je logičan slijed “Preporodovih” ekstremizama koje su Tuzli nanijele mnogo sramota, kao što je ona da se jedna ulica nazove po Hitlerovom oficiru Muhamedagi Hadžiefendiću. Zahvaljujući ljubiju potomaka, Tuzla je postala vjerojatno jedini grad

u antifašističkoj Europi koja slavi ime nacističkog SS oficira. Ovo je valjalo reći da bi se tuzlanski “Preporod” akceptirao kao institucija koja se više bavi tom i takvom politikom nego kulturom. Ovdje nije riječ o toj marginaliji.

Riječ je o odnosu umjetničkog djela i političke biografije njegovog tvorca. To je za pismene ljude neupitna stvar, ali je u nepismenom i ideologiziranom društvu valjalo ustupiti mnogo dragocjenog novinskog prostora da se pokuša utvrditi da djelo živi svoj, a autor svoj život. I nakon 42 naslova ništa se nije promijenilo. Suprotstavljene pozicije su ostale iste, pa čak i jedrije.

Kažu da je vrijeme za alternativu, za one koji će umjeti bosanski prostor štitići od ekcesa kakav je sramni pokušaj istjerivanja Andrića iz Bosne. Nakon svega, razumljiva je slutnja da bi dolazeći mogli štošta naslijediti od odlazeci. Mnogo nakaradnog je etablirano i ubrizgano. Hipokrizija, pogotovo.

Izvjerni intelektualni lobi koji je u “slučaju Andrić” odigrao častnu ulogu štiteći Andrićevu djelo od njegove činovničke biografije, prije toga je na sva zvona obrazlagao kao se biografija ne može izolirati u valorizaciji umjetničkog djela.

Riječ je o “slučaju Muradbegović”, kada je osporavan jedan od naših najznačajnijih dramskih pisaca, jer je bio ravnatelj sarajevskog Kazališta za vrijeme NDH. Takođe, oni što danas tvrde da Andrića treba valorizirati kroz njegovu biografiju, tada su tvrdili

Općinskom vijeću Živinice. Po svemu sudeći i on obnaša bar još neku funkciju.

Nije baš najjasnije kako ljudi stižu obaviti tolike poslove, a još manje je jasno gdje im se izgubiše predizborne priče iz 1990. godine kada su, s pravom, kritizirali komuniste što je u rukama pojedinaca nagomilano više funkcija.

Najvjerojatnije su honorari ključni razlozi za taj, toliki i takav angažman, pa makar bio garniran i nacionalnim interesima.

U prošlom broju “Hrvatskog Glasnika”, suradnik Fatmir ALISPahić je u jednom tekstu uporabio riječ TAJKUNHANA. Po svemu sudeći riječ je o novoj jezičnoj kovanci, prvi put objavljenoj, pa kolega Alispahić zaslužuje i čestitke.

U ovu jednu riječ-kovanicu strpani su svi tajkuni, novokoponirani biznismeni, profiteri i njihove tvrtke, koji sve vide u novcu, a nisu ga spremni ni slučajno investirati u školstvo, kulturu, šport...!

Na kraju, još jedno vraćanje na prošli broj “Hrvatskog Glasnika”. Na naslovnoj strani tog broja objavljena je veoma uspješna fotografija nedavnog pomračenja sunca, koju je fra Petar MATANOVIĆ snimio na otoku Krku.

S minulim pomračenjem sunca dosta toga je jasno, ali je nejasno što je gospodina Matanovića inspiriralo na ovo snimanje-rijetko videna pojava ili mu je tko zna zbog čega pao mrak na oči.

Krivo (ogledao: Nikola J. IVANOVIĆ

da je Muradbegovićevu djelo jedno, a njegova biografija drugo.

Ako je očito da je ovo posve ista priča, u kojoj je Aska Vuk, a Vuk Aska, o čemu je onda riječ? Izgleda da nesporne stvari dobijaju sporan karakter čim se nađu u žrnju političkih različitosti. Po logici, multi-kulti uzdanice su trebale braniti stranu “Preporoda”, budući da im je generalni princip istovjetan. Ono zbog čega se to nije dogodilo, zbog čega Andrić biva oslobođen, a Muradbegović zatočen svojom biografijom - pitanje je hipokrizije.

U konfrontaciji ideoloških pozicija stvari se čitaju ko na pijaci. Kao što je “Preporod” ustvrdio da bi se Ivo Andrić, da je živ, trebao naći u Hagu, tako se misli i da bi Muradbegović, da je živ, bio ekstremni desničar. Kad su se već po bosanskim selima mrtvaci mogli naći na biračkim spiskovima, zašto i mrtvi pisci ne bi bili ideološka municija? Andrić je, ni kriv ni dužan, više učinio za profilaciju političkih različitosti, nego i jedan živi pisac. U shizofreniji identiteta moguće je da se i stećak pretvori u tečno stanje, a kamoli da se mrtvi probude. Košmar identiteta i realiteta logičan je slijed čestih ideoloških remontiranja povijesti i kulturne baštine.

Kad svi porušeni i nepriznati stećci našeg bitka budu tamo gdje im je mjesto - može bit’ da svane, a može bit’ i ne svane. Tko zna.

Fatmir Alispahić

Hrvatski Glasnik, rujan 1999.

TREBAJU LI SE HRVATI U BiH ODREĆI LJILJANA, SIMBOLA OBITELJI HRVATINIĆA?

Zastava i grb s ljiljanima su kod Bošnjaka prerasli u općeprihvaćeni znak vlastitog nacionalnog identiteta. Međutim, danas bi bosanskohercegovački Hrvati, morali preispitati opravdanost potpunog zaborava ljiljana i kao hrvatskog, katoličkog znaka.

Današnji grb hrvatsko-bošnjačke Federacije BiH sastoji se od dva dijela: Hrvate predstavljaju crveno-srebrna polja s povijesnog hrvatskog štita (šahovnice), dok Bošnjake u tom grbu predstavljaju - ljiljani. Ljiljani se nalaze i na dresovima bošnjačkih nogometaša, na repu sarajevskih zrakoplova, a također i na zastavi bošnjačkog naroda. Nakon Westendorpove odluke o nametanju zastave BiH i grba (koja ima skandinavске boje i afrički dizajn, kako je svojevremeno komentirano), zastava i grb s ljiljanima su kod Bošnjaka prerasli u općeprihvaćeni znak vlastitog nacionalnog identiteta.

Međutim, do devedesetih godina nikada bosanski Muslimani nisu prihvaćali vlastitu identifikaciju pod znakom ljiljana. S početkom višestranačja, prevladavajuća stranka bošnjačkog naroda SDA predstavljala se na političkim skupovima u dizajnu islama: zeleno-bijela zastava s polumjesecom u sredini. Danas je ta zastava simbol stranke, SDA, dok su ljiljani postali simbolom bošnjačkog naroda. Prihvatanjem ljiljana bošnjački intelektualci su htjeli pokazati kako se zapravo smatraju nasljednicima srednjovjekovnih bosanskih kraljeva, banova i vojvoda koji su kao svoje simbole, između ostalog, imali i ljiljane. Paradoks je, međutim, što su Turci s pokoravanjem Bosne i Hercegovine ukinuli ljiljane, jer su oni za njih bili simbol protivnika kojeg su vojno pokorili, te su se ljiljani stidljivo pojavljivali samo u sklopu Katoličke crkve u BiH koja je njegovala uspomenu na nestalo bosansko kraljevstvo. Iako i tada uglavnom kao isključivo religijski simbol kršćanske kreposti. Zanimljivo je nadalje da su križari koji su nekoliko puta išli u borbu protiv islama s ciljem oslobađanja Svete zemlje, imali za svoje simbole, između ostalog i - ljiljane. Ljiljani su u heraldičkom smislu bili obilježje srednjovjekovne Francuske, te je tako i kralj Luj IX., koji je sudjelovao u dva posljednja križarska rata, na vrhu svoje kraljevske zlatne krune imao stilizirani ljiljan. Kada su moćni francuski plemići, Anžuvinci, uz pomoć pape, došli na hrvatsko-ugarsko prijestolje, sobom su donijeli i svoje znakovlje, ljiljane. Po ondašnjem običaju vladari su nametali svojim podanicima, vazalima, osim religije i svoje znakovlje. Sa širenjem njihove vlasti, odnosno utjecaja na Bosnu, širili su se i ljiljani. Otud ljiljane nalazimo ne samo u grbovima Kotromanića, nego i kod druge vlastele u Bosni (Hrvatinići i drugi). Padom Bosne, odnosno dolaskom Osmanlija, kako je već rečeno, dokidaju se i ljiljani.

I nema ih sve do devedesetih godina ovog stoljeća, kada ih za svoj simbol uzimaju bosanski Muslimani, Bošnjaci. Iako su ljiljani tijekom povijesti uglavnom bili simbol kršćanstva i zapadnih vladara (čak do mjere da su

križari s ljiljanima išli u rat protiv islama), te bosanskih uglednika, poput obitelji Hrvatinića iz koje je i Hrvoje, veliki vojvoda Bosne, vojvoda Splita i ban Dalmacije i Hrvatske, danas bi bosanskohercegovački Hrvati, posebice oni iz Donjeg kraja (Jajce i područje uz Vrbas), morali preispitati opravdanost potpunog zaborava ljiljana i kao hrvatskog, katoličkog znaka, koji su Hrvatinići i drugi ugledni pojedinci iz bosanske prošlosti s ponosom isticali kao simbol ne samo svoje obitelji, nego i područja kojim su upravljali kao vojvode, banovi i kraljevi, sve do provale Osmanlija.

GRB OBITELJI HRVATINIĆ (HARVOEVICH):

Obitelj Hrvatinić potječe iz Donjeg kraja u Bosni (Jajce) gdje je bila utjecajna u 14. stoljeću. Osnivač te obitelji Hrvatinić bio je u rodu s moćnim hrvatskim banovima Pavlom i Mladenom Šubićem. Vukac Hrvatinić bio je za kralja Tvrtka I. bosanski vojvoda. Iz ove obitelji najpoznatiji je njegov sin Hrvoje, veliki vojvoda Bosne, vojvoda Splita, te ban Dalmacije i Hrvatske (sve prema knjizi Ive Banca, "Grbovi, biljezi identiteta", GZH, 1991.)

ŠTIT:

Na crvenome koso udesno zlatna greda s tri crvena ljiljana; njoj sa svake strane po jedan srebrni križ

NAKIT:

Iznad kacige sa zlatnom krunom oklopljena ruka drži zlatni mač. Desno dva lebdéca crvena križa, lijevo tri lebdéca zlatna ljiljana

PLAŠT:

Crveno-srebrni

NEDJELJKO NIŽIĆ, VJESNIK

SPOMENICI - ZNAKOVI LJUDSKOG TRAJANJA

SPOMENIK ISMETU MUJEZINOVICU I MEŠI SELIMOVICU

Svečano otkrivanje spomenika Ismetu Mujezinoviću i Meši Selimoviću na tuzlanskom korzo-u, autorice Marije Ujević iz Zagreba, obavljeno je 17. rujna 1999. godine.

Program svečanosti:

Dramsko kazivanje Vlade Keroševića

Ludwig Van Beethoven: Oda radosti
Izvode: Puellae Salinianae
Hrvatskog kluba "Ivan Mažuranić"
Dirigent: prof. Mirko Dušek.

Pristupne besjede:

načelnika općine mr. Selima Bešliagića i prof. dr. Mustafe Šehovića

Svečano otkrivanje spomenika:

Otkrivanje su obavili mr. Selim Bešliagić, Dragiša Trifković, Mirko Dušek i Mustafa Šehović.

ZANIMLJIVOSTI

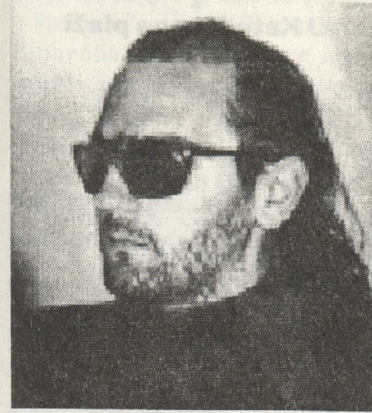
Autor "Smrt Smail-age Čengića", hrvatski književnik Ivan Mažuranić govorio je čak osam jezika: engleski, njemački, francuski, talijanski, mađarski, češki, poljski i ruski.

U starom Rimu za dugo vrijeme pivo bilo okrijepa siromašnih. Vino je bilo preskupo i teško ga se nabavljalo izravno od proizvođača.

Paralele: "Slučaj Slavinovići" kao paradigma Izetbegovićevog poimanja pravne države

Pravda između anarhije i prava

Ako je Izetbegovićev ključni argument da nešto "jest zakon i paragraf, ali nije pravda", a ako je "pravda" u rukama svakog kome se dopadne nebošnjačka imovina - onda je riječ o inauguraciji anarhije

"Sve drugo možda jest zakon i paragraf, ali nije pravda" - rečeno je na kraju otvorenog pisma koje je 10. veljače 1995. tadašnji predsjednik Predsjedništva RBiH Alija Izetbegović uputio tuzlanskom načelniku Selimu Bešliagiću, a u povodu nasilničkog useljavanja pripadnika Muslimansko-podrinjske brigade u kuće nebošnjačkog stanovništva. Riječ je o poznatom "Slučaju Slavinovići", kada je grupa boraca, tvrdeći da ih podržava Alija Izetbegović, nasilno uselila u nekoliko kuća i izbacila van njihove zakonite vlasnike.

Na interni apel Selima Bešliagića predsjedniku Predsjedništva, da iskoristi svoj utjecaj i spriječi anarhiju, Alija

Izetbegović je odgovorio otvorenim pismom, emitiranim na početku središnjeg tv Dnevnika, u kome, implicite, staje u zaštitu oduzimanja kuća nebošnjačkom stanovništvu Tuzle.

Načelnik Općine Tuzla Selim Bešliagić je u svom internom apelu, od 7. veljače 1995. napisao: "Naročito je izložena imovina lica koja nisu bošnjačke nacionalnosti bez obzira na to što ovi rade i bore se u Tuzli i Bosni i Hercegovini. U posljednjem takvom incidentu dogodila se gruba nezakonitost u vidu nasilnog useljavanja u kuću koja je u privatnom vlasništvu."

Tom prilikom zakoniti posjednici su silom izbačeni na ulicu. Na intervenciju policije vinovnici ovog anarhičnog ponašanja su izjavili da ste im Vi rekli da mogu činiti to što čine. Namjera nam je zaštititi ugled RBiH kao i Vaš ugled zbog čega molimo da tvrdnju pripadnika Muslimansko-podrinjske brigade osporite ili potvrdite."

Indikativno je da je na Bešliagićev interni apel, koji je trebao rezultirati rješavanjem problema bez daljeg podizanja i onako ključale atmosfere, Alija Izetbegović odgovorio otvorenim pismom, u kome je, između ostalog, poručio: "Naime, poznato mi je da u Tuzli ima

veći broj stanova čiji su stanari već duže vremena odsutni, otišli u nepoznatom pravcu, neki od njih i na neprijateljski teritorij, a stan ostavili nekome "na čuvanje".

Također su česti slučajevi neracionalnog iskorištenja stana kada su se stanari razišli i eventualno ostao samo jedan u velikom trosobnom ili četverosobnom stanu. (...) Vas ne trebam upozoravati da će sam narod na svoj način uspostavljati pravdu ako to vlast ne čini".

Budući da javnost u prvi mah nije znala da je riječ o oduzimanju kuća čiji vlasnici nisu Bošnjaci, Izetbegovićevu otvoreno pismo je stvorilo efekat da Općina Tuzla blokira smještaj prognanika.

U Vojnoj policiji, koja je bila nadležna za ovaj slučaj, kao i među provalnicima, Izetbegovićeva poruka je čitana kao potpora oduzimanju nebošnjačkih kuća. Možda i iz toga razloga, istjerani zakoniti vlasnici su godinama, živeli kao podstanari u svome gradu, čekali da se vrate u svoje kuće.

Ovaj događaj bi ostao u analizama lokalne političke povijesti, da se ne čini paradigmatom Izetbegovićevog poimanja pravne države.

Prvo, teza o racionalizaciji stambenog prostora, o velikim stanovima koje bi, po

Izetbegoviću, trebalo raspodjeliti na više korisnika - ruši instituciju nositelja stanarskog prava.

Drugo, i znakovitije, preferiranje "pravde" nad zakonom i pravom može se čitati kao niz određenja koja nemaju ničega zajedničkog sa pojmovima diplomiranog pravnika, državnika, lidera, humanista, itd...

Pravo, valjda, i postoji kako bi se imperativi pravde uredili po mjeri ravnopravnosti svih građana pred zakonom. Ako je Izetbegovićev ključni argument da nešto "jest zakon i paragraf, ali nije pravda", a ako je "pravda" u rukama svakog kome se dopadne nebošnjačka imovina - onda je riječ o inauguraciji anarhije.

Mogućnost da se Izetbegovićeva "filozofija pravde" iz 1995. tumači kao lutanje u ratnom košmaru pada u vodu sa njegovim posljednjim tumačenjima procesa deložacija. Čak i ako bi se u cijelosti ispoštovalo nastojanje da nitko ne može ostati bez krova nad glavom - to mora biti određeno slovom prava, zakona i paragrafa.

Pravda ima značenje anarhije, ukoliko nije omeđena pravnim okvirima.

Fatmir Alispahić

Umjesto putopisa

Doktorova silueta u Zatonu Malom

Lokalne siledžije, kao kafkijanski državni službenici, ne ugrožavaju vlast, već građane koji bi mogli ugroziti vlast

Čovjek bi rekao da je Zaton Mali, kod Dubrovnika, materijalizacija raja. Čuje se blago klepetanje mora, čiji valovi njišu usidrene barke. Bude i čitav sat a da nitko ne prođe srebrenom cestom. Mještani se zagube po hladovinama, a kupača nema. Čini ti se da si jedini živi stvor u zaboravljenom raji. Sunčana rujanska tišina, poput "Čarlja", ispire sa duše i iz tijela masne naslage bosanskog smoga. Najednom se prepoznaju zapušteni dijelovi tijela, mirisi djetinjstva i blaženstva. Taman se navikneš da prepoznaješ zapaučena znakovlja, kad te stvarnost rasani poput skoka u jutarnje more.

Na ulazu u Zaton Veliki ima lijepa plaža. Dvadesetak kupača stoji mirno, kao vojska. Pred njima, poput oficira JNA, gol do pojasa, u crnim hlačama i sa crnim pojasom, stoji nablđani čelavac.

Govori im nešto o ekologiji. "Doktore, nema više ni jednog papirića, sve smo pokupili" - kaže neka žena, pokušavajući valjda smekšati tu ljutu situaciju.

Doktor onda, kao što čine bilderi na takmičenjima, zauzme nekoliko poza pokazujući turističkoj komunalnoj službi svoje mišiće. "Gledaj cice, gledaj cice!" - urliče

naprežući prsa. "Crni pojas - peti dan!" - opet reče ona govorljiva žena, kao da izgovara magičnu formulu slobode. Za slučajnog bosanskog prolaznika situacija je: "Jo, majko!" Nit se vratiti, nit produžiti prema središtu mjesta. Ovaj didbidus manijak bi te očas mogao učlaniti među komunalce, ili štogod gore. Taman skontaš da je neupadljivije nastaviti, nego se vratiti, kad ti sine da si ovu facu već negdje vidio.

Hrvatski tisak je svojevremeno pisao o nekom manijaku koji živi u oklici Zagreba, predstavlja se kao doktor za razne bolesti, majstor je borilačkih vještina, drži bulterijere, i - premlaćuje ljude iz čista mira. Policija mu ne može ili ne smije ništa. Pozornost tiska izazvao je ponovno kada je premlatio neki stari bračni par, a jednom od njih je polomio vilicu. Na ovo sjećanje, ko biber po pilavu, dođe ti kad Doktor poput pume iskoči pred tebe. Situacija je sad: "Druže Tito mi ti se kunemo!" To je taj. Stoji, iskolačio iskolačene oči. "Dobro jutro" - veli on. Joža priskoči u pomoć, pa šane magični odgovor: "Good morning". Doktor uvidi da se nije sa Englezom naduravati, i sve se dobro završi.

U okolnim mjestima ljudi žive u strahu od dolaska Doktora. Pročulo se da se nekom uvalio u kuću i da je poručio da neće otići dok ne raščisti (?) stvari. Neka je Njemica bacila cigaretu u vodu, a on je uzeo čik i strpao joj ga u usta. Premlatio je neke Poljake u pošti. Pretukao je i neke lokalne momke. Svako jutro tjera turiste da čiste plažu. Dolazila je, kažu, Policija iz Dubrovnika. Ove je premlatio, a drugi nisu ni došli. I, nikom ništa.

Navoditi bosanske primjere doktora za nasilje nije potrebno. Svi ih znamo, u Sarajevu, Tuzli, Mostaru, Bijeljini, i drugdje.

Individualna sigurnost je središte slobodnog društva. Za razliku od totalitarnog, demokratsko društvo se ne plaši slobodnog čovjeka. Ovdasnji režimi teže odumiranju građanskih sloboda, uvjereni da je klunolost raspamećenog građanina najbolja garancija totalitarne vitalnosti. (Sjeća li se još netko kako je u ratu Sarajevu zavrtn plin, a Tuzli struja?) Otkud tako srčan spoj državnih moćnika sa ljudima iz podzemlja? Zatvoreničke biografije su profan razlog. Kada bi Kafkin "Proces" preveli na naš politički jezik, uočili bi da se potrebe totalitarizma

režima podmiruju paralelnim sustavima pravosuđa i policije. Domaće siledžije za potrebe vladajućih oligarhija odrađuju posao koji se ne može završiti kroz slovo zakona.

Ali i nešto više: mogućnost da ti se netko naklati na kosti, a da se nemaš kome obratiti za pomoć, daje tom spoju države i nasilja sofisticiranu psihološku dimenziju umijeća vladavine. Apolon u politici nedavno je savjetovao jednom umjetniku da kupi pištolj, kada je ovaj od njega tražio pomoć da urgira kod Policije za zaštitu njegove obitelji. Totalitarnom režimu pogoduje ta nesigurnost građanina. Lokalne siledžije, kao kafkijanski državni službenici, ne ugrožavaju vlast, već građane koji bi mogli ugroziti vlast.

Režim se tako obračunava sa svojim smrtnim neprijateljem, sa biračkim tijelom koje je poslušnije što mu je gore. Spoj ratne frustracije, bijede, terora državnih monopolista, sa mogućnošću da se nesmetano ugrožava ljudsko dostojanstvo - stvara od ovog društva demokratsku pustjinu, podatnu vladavini okrutnog totalitarizma.

Fatmir Alispahić

MOST

Posjet mladih Nizozemskoj

Zahvaljujući grupi Most i, naravno, fra Petru Matanoviću, skupina mladih iz Tuzle posjetila je Nizozemsku.

Predstavnici grupe Most već su nekoliko puta dolazili u Tuzlu. Njihovi posjeti imali su za cilj zbližavanje triju religioznih zajednica s ovih prostora s vjernicima iz Nizozemske.

Mostovi povezuju obale, spona su među ljudima. A oni su htjeli baš to: spojiti odvojene obale, učiniti ju jedinstvenom pa je tek onda povezati s drugom.

Trudom i zalaganjem uspjelo im je.

Zadnji njihov posjet bio je u lipnju ove godine. U hotelu "Bristol" skupili su se predstavnici grupe Most, predstavnici triju etničkih zajednica, dvanaest "odabranih".

Izložili su plan o dolasku mladih u pratnji fra Petra Matanovića.

Tako je sve počelo.

Vrativši se u Nizozemsku javili su nam se pismima. Nekoliko puta smo se susretali u samostanu s fra Petrom, razgovarali, popunjavali zahtjeve za vize i sl. Napetost je polako rasla, a svoj vrhunac dostigla je u ponedjeljak 12. srpnja, rano ujutro, kada smo se skupili na autobusnom kolodvoru.

Posljednji savjeti roditelja, nestrpljenje, odbijavanje trenutaka...

Krenuli smo. Autobusom do Zagreba, a onda vlakom do Slovenije.

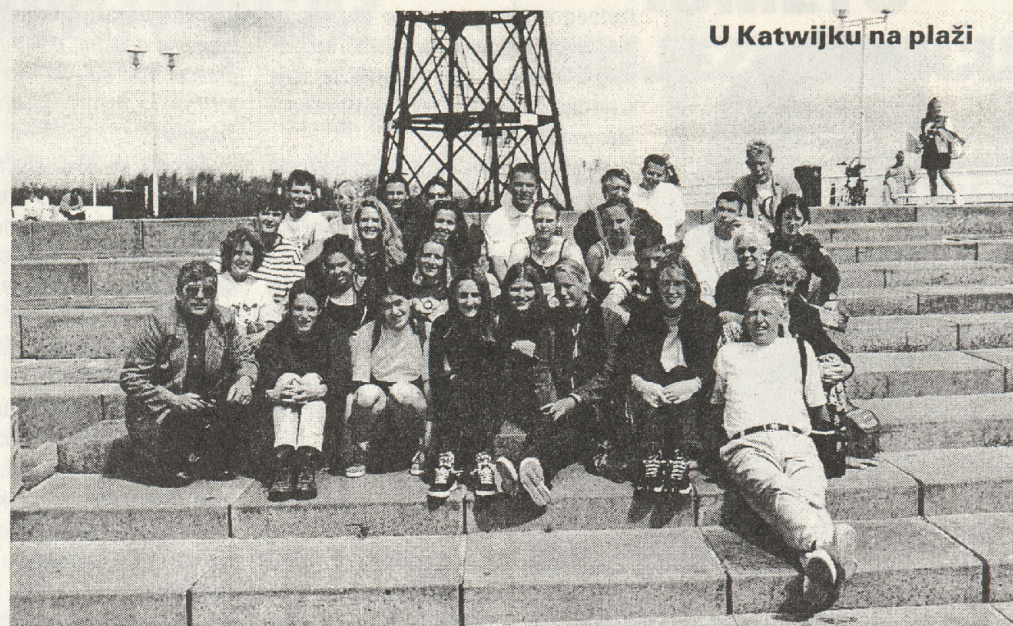
Zbog zastoja u Sloveniji kasnili smo, a u Roseineu ostali smo bez prijevoza.

Upoznali smo svaki kutak kolodvora, a naročito klupe na kojima smo čak i odspavali. U 5,00 sati došao je vlak. Znali smo da je odlazak vrijedan truda.

Stigli smo u Utrecht. Napokon. Kasnili smo 9,00 sati od predviđenog, ali što je tu je.

Vidjevši da nas nitko ne čeka, opet smo bili u ulozi onih koji čekaju. Tabla "Welcome Tuzla to Alphen a/d Rijn i Schiedam" učinila je odahnemo.

Naime, Anet i Luci su nas čekale cijeli dan. Nakon pozdravljanja, vlakom smo došli do Noordena gdje su nas dočekali autima. Organiza-

U Katwijku na plaži

cija posjeta je bila fenomenalna. Dugo smo se vozili do odredišta, malog sela Noorden tako da smo imali priliku bolje upoznati okolicu.

Gledajući nepregledne ravnice, drvorede, kanale s vodom, vjetrenjače, neobične kuće,

Razgledavanje grada...

vrtove s tko zna koliko vrsta cvijeća, zaključili smo da ova zemlja s pravom nosi ime zemlje cvijeća.

Mladi Nizozemci dočekali su nas pjesmom. Uistinu su nas ugodno iznenadili.

Nakon upoznavanja i ljubljenja (svakog ljube tri puta) smjestili smo se u sobe.

To je zapravo, jedna farma koja nudi usluge prenoćišta. Imali smo zajedničku kuhinju i blagovaonicu, i listu na koju smo svaki dan morali napisati svoje ime u kolonu koju želimo. A kolone su označavale poslove od kuhanja i spremanja do pisanja zajedničkog dnevnika. Nije bilo dosadno.

Nakon "aktivnog odmora" sišli smo na večeru. Prvu večeru spremili su Nizozemci.

Svaki put prije obroka pomolili bismo se, a netko iz "uprave" bi pročitao jedan ulomak iz neke knjige. Onaj koji ga se dojmio. Dok smo se trudili zapamtiti imena lipe Hetwig stigla je večera.

Hrana se u potpunosti razlikuje od one na koju smo navikli! Tko jede kupus s ananasom, šunku s pekmezom ili sir s čokoladnim mrvicama! Ali, moram biti iskrena pa priznat da to nisu tako loše kombinacije. Čak šta više...

Nakon dugih razgovora (ama baš sve ih zanima), zabave i igara, napokon smo zaspali. Sutradan smo cijeli dan proveli vozeći bicikle. Tamo je to glavni prijevoz. Voze ih svi: djeca, odrasli i stari. Išli smo u Kamerik gdje smo se igrali kao djeca. Skakutali u vrećama, penjali se uz konopac, plivali, (neki su svojom voljom) i sl. Posjetili smo i Woerden, obišli protestantsku crkvu (tamo su 50% vjernika protestanti, a ostali katolici), vjetrenjaču gdje smo se popeli na sami vrh odakle je pogled na Woerden fascinantant, a imali smo vremena za kupovinu.

Pri povratku, posjetili smo farmu gdje proizvode sireve. Nikad nitko, od nas, nije vidio više sireva na jednom mjestu.

A, ima ih preko pedeset vrsta. Obišli smo i farmu gdje uzgajaju jegulje.

Čuvši da smo iz Bosne počastili su nas svojim specijalitetom - sušenim jeguljama. Biciklima smo prešli skoro 40 km. Nakon večere zaspali smo za sekundu. U četvrtak smo autobusom išli u Rotterdam posjetili brieru u Hoek van Hollandu. To je prepreka u slučaju poplave.

Ono što me se najviše dojmilo toga dana bio je posjet Međunarodnom tribunalu u den Haagu.

nastavak na strani 11

Došavši tamo rekli su nam da je taj dan suđenja Dariu Kordiću i Tihomiru Blaškiću.

Obišavši tribunal, odveli su nas u jednu prostoriju gdje smo gledali TV-prijenos suđenja.

Sama pomisao da se to odvijalo nekoliko prostoriya dalje od nas bila je šokantna. Posjet tribunalu na sve je ostavio jak utisak.

Poslije tribunala obišli smo zgradu parlamenta Binnenhaf u Haagu, gdje njihova kraljica Beatrix jednom godišnje dolazi zlatnom kočijom.

Nakon tih obilazaka, jeli smo u McDonald'su te posjetili Maduradam, najmanji grad u Nizozemskoj. Uistinu i jest najmanji, građevine su napravljene u omjeru 1:25.

Ta ogromna kolekcija predstavlja tipične nizozemske građevine građene u raznim stilovima.

Petak je bio zadnji dan u Kampu.

Posjetili smo crkvu Ondschoornse u Alphen u koja je nekad služila kao zatvor, a danas je jedna od poznatijih, s prelijepim vitrajima.

Posjetili smo i nedavno izgrađenu džamiju u Alphen. Razgovarali smo sa svećenikom i imamom. Nisam napomenula da je s nama često bio Destan Kolesinac. On je iz Bosne i bio nam je velika pomoć kad je trebalo objasniti nešto na hrvatskom, npr. neke engleske izraze.

Vrativši se spakirali smo svoje stvari jer je taj dan bio dan selidbe u "Hast families", obitelji kod kojih smo trebali provesti ostatak tjedna. To je bilo još jedno novo iskustvo.

U subotu smo posjetili Amsterdam. Prvo smo posjetili kuću Anne Frank, djevojčice koju su ubili u koncentracionom logoru 1945. godine, poznate po svom dnevniku širom svijeta. Stan u kojem se s majkom i bratom skrivala, sada je muzej.

Onda smo se brodicom vozili kanalima. Prošli smo kroz najskuplju ulicu u Amsterdamu, gdje jedan kat iznajmljen na tjedan dana stoji 600 G (oko 6500 DM), vidjeli mnogo poznatih građevina i još mnogo toga. Poslije je, svatko na svoj način, još bolje upoznao Amsterdam.

U nedjelju smo posjetili još jednu protestantsku crkvu u "De Bran" i prisustvovali ceremoniji.

Poslije smo otišli na plažu u Katwijeku zajedno s našim obiteljima.

Pješčana plaža, Sjeverno more, ne baš visoke temperature...

Ponedjeljak je bio rezerviran za slobodne aktivnosti.

Večeru je pripremala bosanska mladež.

Navečer smo u Schiedamu imali oproštajnu večer.

Uz zabavu i pjesmu pokušavali smo svoj nezaboravan tjedan urezati što dublje u naša sjećanja. Nakon dugih razgovora i poneke suze ipak smo se morali vratiti.

Utorak, vrijeme da kažemo zbogom i doviđenja. Ispratili su nas na kolodvor u Utrecht. Uz suze se bilo još teže rastati. Stvorili smo prijateljstva za cijeli život.

Valjda nitko nije htio da odemo, pa i sudbina. Uzeli smo krivi vlak te se nakon 2 sata vratili na isto mjesto s kojeg smo krenuli.

Nizozemska, Nizozemci i nezaboravan tjedan ostat će u našim srcima kao jedna od najljepših uspomena.

P. S.

Sljedeće godine očekujemo ih u Tuzli.

Kristina TADIĆ

UDRUGA HRVATSKA ŽENA U VINKOVcima I BIZOVVCU

Od 24. do 26. rujna u Vinkovcima - gradu na Bosutu, održane su 34. "Vinkovačke jeseni", pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana, koji je bio prisutan završnoj svečanosti.

Mimohod ulicama grada

Središnja svečanost, manifestacije sa mnoštvom gospodarskih, kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja, bio je svečani mimohod i revija konjskih zaprega ulicama Vinkovaca s preko tri tisuće sudionika, koje je sa ushićenjem pratilo četrdesetak tisuća gostiju.

Među gostima ove godine, na smotri hrvatskog folkloru Republike Hrvatske i drugih zemalja gdje Hrvati žive, pojavile su se i članice Udruge Hrvatska žena Tuzla.

45 članica ove Udruge predvođene predsjednicom Maricom Vikić, zadnji dan "Vinkovačkih

Revija konjskih zaprega

jeseni" sudjelovale su u svetoj misi služenoj za sudionike smotre izvornoga hrvatskog folkloru u Crkvi sv. Euzebija i Poliona, a potom promatrala svečani defile uživajući u blještavilu i sjaju hrvatskih narodnih nošnji, kao i bogatstvu narodnog stvaralaštva i običaja.

Vinkovci, grad hrvatske duše i slavonske širine, dočekao je i ispratio sve goste, (pa tako i tuzlanke), okupan zlatnim bojama jeseni.

Nakon svečanosti, "Hrvatska žena" otputovala je u Bizovačke toplice grad vode AQUAPOLIS. Aktivnost ove udruge vrlo je uočljiva u zadnje vrijeme u svim oblicima djelovanja tuzlanskih Hrvata.

Svjatlana NIKOLIĆ

Pred hotelom Termia

TREĆI FESTIVAL HRVATSKE TAMBURAŠKE GLAZBE U FBiH

U Orašju u subotu 18. rujna 1999. godine održan je Treći festival hrvatske tamburaške glazbe u FBiH. Na Festivalu su sudjelovali tamburaši sa prostora FBiH, a kao gosti nastupili su Mladi tamburaški orkestar "Ferdo Livadić" iz Samobora

Gospodin ANTE BELJO pozdravlja sudionike Festivala

Prvi festival je održan u Tuzli, a drugi u Žepču. Primjećuje se da je na ovom festivalu bilo mnogo više sudionika nego na dva prethodna. Iz toga se može zaključiti kako tambura polako osvaja i ove prostore i kako ima sve više mladih zaljubljenika u ovaj instrument. Od dvanaest sudionika ovog festivala čak više od pola su bila djeca iz osnovne škole. Za koju godinu ta djeca bit će rasadnik ljubavi za tamburu.

Festival je otvorio župan Posavske županije dr. Krunoslav Vuković, a prigodne govore održali su gradonačelnik Orašja g. Zvonko Mišković i ravnatelj Hrvatske matice iseljenika g. Ante Beljo. Izuzetno nam je bilo drago u našim redovima vidjeti i pozdraviti generalnog konzula Republike Hrvatske u Tuzli g. Davorina Zagorščaka, te provincijala Bosne Srebrenice fra Petra Anđelovića.

Svečanosti su također bili nazočni g. Julije Njikoš, kao i g. Šilić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika BiH.

Na festivalu su sudjelovali slijedeći tamburaški sastavi: OŠ Fra Ilije Starčevića, Tolisa, HKD "Napredak", Busovača, Lole od Mostara, Mostar, HKC Lašvanske Tamburice, Nova Bila, SD "Sloboda" Medifarm, Tuzla, HKD "Napredak", Mali sastav, Tuzla, HKD Mali tamburaški sastav, Novi Travnik, Tamburaška skupina "UJACI", Franjevački samostan Tolisa, Tamburaški sastav OŠ "Rudera Boškovića", Donja Mahala, Orašje, Tamburaško-mandolinski orkestar "ZORA", Struge, Čapljina, Tamburaški orkestar HKD "Napredak", Tuzla i Mladi tamburaški orkestar "Ferdo Livadić", Samobor.

Ne možemo se oteti dojmu i ne pohvaliti sve izvodače koji su tu večer nastupali na smotri, ali naročito moramo izdvojiti nastup HKD "Napredak" Tuzla koji je pod ravnanjem maestra Vinka Dobrinića, i vokalne solistice Ane Mazić, izveo četiri kompozicije, a objektivna publika znala dugotrajnim aplauzom pozdraviti njihov nastup. Također ne mogu ne spomenuti maestralno sviranje mladog gospodina Vedrana Čička koji je nastupao u okviru HKD "Napredak", mali sastav Tuzla. Takvu tehniku i osjećaj za tamburu mogu imati samo veliki majstori, nepodijeljena su mišljenja svih prisutnih na ovoj smotri.

Jedan od najljepših trenutaka ove večeri svakako je za g. Vinka Dobrinića bilo svečano uručenje plakete BRONČANA TAMBURA PAJE KOLARIĆA koju je on ispred orkestra primio od g. Julija Njikoša. Publika je uz dugotrajni aplauz ispratila slavodobitnika.

Na kraju smotre svi učesnici su dobili plaketu i knjigu KRONOLOGIJA RATA za uspomenu na ovaj glazbeni događaj.

Sutradan, 19. rujna, u hotelu "Kej" održan je okrugli stol uz koji se razgovaralo o problemima tamburaških društava i amaterskom radu u njima.

Festival koji je održan u Orašju u organizaciji Hrvatske matice iseljenika u Federaciji BiH i Centra za kulturu Orašje, a kojemu je bila pokrovitelj Posavska županija, bio je i prigoda za zbližavanje hrvatskih glazbenih umjetnika s područja Federacije BiH i Republike Hrvatske.

Ranoslav TOMIČIĆ

Mali sastav sa solisticom Anom Mazić

Gospodin Vinko Dobrinić prima čestitke i plaketu

Zadovoljni gosti, domaćini i publika...

HUSINO

Uoči blagdana Male Gospe-patrone, na Husinu je trodnevnicom svečano proslavljen blagdan rođenja Blažene Djevice Marije ispred obnovljene kapelice. U misnom slavlju, koje je predvodio vlč. Filip

Mašić iz župe Oštra Luka - Bok, uz koncelebraciju domaćega župnika vlč. Veselka Župarića i svećenika okolnih župa tuzlanskog dekanata, sudjelovao je velik broj vjernika iz Husina i susjednih župa.

Nakon misnog slavlja vjernici su u procesiji nosili sliku Gospe do župne crkve, gdje je nastavljena vjerska svečanost uz pjesmu i molitvu.

Na sam blagdan rođenja Blažene Djevice Marije - Malu Gospu, 8. rujna, misno slavlje je predvodio vlč. Pero Iljkić, lukavački župnik, uz koncelebraciju župnika vlč. Veselka Župarića, preč. Šimu Janjića, dekana i svećenika susjednih župa, te velikog broja vjernika.

Husino je mlada župa. Ali, Svetište Male Gospe ima dugu i bogatu tradiciju. I u danima najkrućeg režima kojem je dio Husinjana naklonjen, Mala Gospa je okupljala brojne vjernike koji su je štovali.

Ovo što je 8. rujna 1999. godine događalo na Husinu veličanstveni je nastavak daleke tradicije.

Hrvatski Glasnik, rujna 1999.

LIPNICA

Najstarije Gospino svetište u ovom kraju, Gospa lipnička živa je uspomena pobožnosti i svetkovanja u čast rođendana BDM.

Kakvu god novu kapelu, umjesto ove stare kuće-kapele Lipničani naprave neće imati onu patinu i mistiku starinskih bosanskih pobožnosti, kakvu ima ova, danas. Izgrađena je na starom crkvištu, u bogumilskom ambijentu, prije više od 200 godina. Do naših dana, pola drvena, pola od priručnih materijala, kapela je u prvom dijelu enterijera imala prostoriju u kojoj je središnjicu, umjesto ognjišta, činila Gospina slika. Stara, vrijedna slika, nepoznatoga, talijanskoga slikara iz 17. stoljeća. U jednoj u nizu verzija o čudesnom očuvanju svetinja, priča o Lipničkoj Gospi tipična je poruka zajedništva i poštovanja na ovim prostorima. Kada su se kršćani povukli s ovoga kraja,

Gospu je sačuvala muslimanska obitelj iz Rasovca i vratila kada su opet došli. Ta naglašena želja da se pokaže međuvjersko uvažavanje, često prati naša stara crkvišta i svetišta, našu tradiciju življenja. Na nju treba ukazivati u vremenima loših ljudi koji uočavaju samo zlo, a dobro uklanjaju od očiju i ušiju, jer smeta njihovim planovima.

Ovoga ugodnoga kasnog ljeta, Lipničani su tri dana dolazili slaviti svoju Malu Gospu. Velik broj ispovijed, vjernika koji "obilaze", a na sam Dan rođenja, posebno misno slavlje koje je predvodio gvardijan tuzlanski, fra Petar Matanović s domaćim svećenicima, vidjela je i šira publika, diljem županije.

TV Tuzlanskoga kantona, tome danu, posvetila je pozornost i u emisiji "Stara Bosna" prikazala svetište u kojem su nekada i sada cvjetale lipe na čast velikoj Djevici.

SOLINA

Na Malu Gospu bilo je još jedno slavlje u tuzlanskom kraju.

Tamo gdje se svetkovalo i kad nigdje nije, tamo gdje će se, ako Bog da, uvijek svetkovati!

Ispod Gradovrha, teče rječica Solina i ima naselje istoga imena, ima i kapelica u čast rođenja BDM. Nema mnogo toponima u ovom starom kraju koji baštine ime što su ga ovaj prostor nosi iz nekih zaboravljenih i zubu vremena izloženih vrijednosti.

Na jednom od tih brdašaca slavi se Radosna gospa gradovrška. Nasljednica svih onih naših povijesnih likova, odvjetnica, čiji zagovor samo mi znamo osjetiti i koja jedina razumije naše isprekidane reče-

nice, neobične govore, zatvorene vokale, naše napjeve. "Moje grije, moje grije, moje preveliko grije..." koje se u Tuzlanskoj crkvi izgubi među brojnijim, "gospodom" koja drugačije, "pravilnije" govore, ovdje nema tko pometati.

Isto onako kao i prije niza stoljeća.

Fra Ilija Oršolić i fra Ivo Tadić, mladi fratri, u srednjoeuropskom okruženju, već davno Mažuranićem opjevani:

"Crkvu mu(im) je ravno podnebesje

Oltar časni brda i doline".

Sve je ostalo bila pjesma Prirode i puka Božjega, usklađena u Njzinu slavu.

IZVORNA FOLKLORNA SKUPINA LJEPUNICE

SNIMAK PRED KATEDRALOM U PEČUHU

Izvorna folklorna skupina Ljepunice, Hrvatski zvuci župe Soli, formirana je 1997. godine. Ova skupina pretežno se sastoji od Ljepuničana, a manji ih je broj iz nekoliko susjednih sela.

U staro vrijeme, nedjeljama u poslijepodnevnom satima igralo je kolo. U centru sela je izvor vode i poljana - meraja, na kojoj se okupljalo. Prvo su dolazile djevojke i pjevale. Momci su ih čuli i pridružili im se sa sviračima. Tada je počinjalo kolo.

Kolo su svirali na šargiji i bugariji, a naknadno je pridružena i violina.

Prigode za pjesmu i kolo bilo je i na prelima. Žene i djevojke u kući sjede i rade, a momci pred kućom sviraju i pjevaju. Ponekad cure izađu i s njima uđu u kolo i zapjevaju. Poseban je običaj, ljubovanja, razgovora i dogovaranja na prozoru (ašikovanje).

Ljuštanje kukuruza bilo je posebno omiljeno jer su momci radili zajedno sa djevojkama.

Svoju starinsku odjeću i danas izrađuju sami, većinom od domaćeg platna, koje kupuju kod tkalja što se još time bave.

Pjevaju nekoliko pjesama i igraju kola **poravno** i **četvorak**.

Prema kolu "**poravno**" postali su poznati, jer se ono igraju jedino u tuzlanskom kraju. Izvorna skupina iz Ljepunice pjeva distihom.

Po dva pjevača, muška ili ženska, na jednu verziju bosanskih posavskih napjeva, "kazuje" o svom selu: Na tekstu se vidi da nije izvoran, ali ima elemente "bečarskih" distihova koji su najčešći oblik lirskog pučkog izražavanja u Bosni.

*Evo pjesme, evo župe Soli,
evo društva koje pjesmu voli.*

*Pjevat ćemo sve dok život traje
i čuvati naše običaje.*

...

*Ljepunice, naše rodno selo,
volimo te, uvijek si veselo.*

*Tu se pjesma i šargija čuje,
cure momci, pjesma odjekuje.*

*Župa Soli vesela je cijela
svirkom, pjesmom hrvatskije sela.*

*Naša sela velika širina
u njima je živjeti milina.*

Svi ostali elementi programa su izvorni, bez koreografskih rješenja i predstavljaju izvorni hrvatski folklor četrdesetak hrvatskih sela župe Soli.

Tijekom ljeta 1999. godine sudjelovali su na slijedećim manifestacijama:

33. MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA U ZAGREBU

33. međunarodna smotra folklor održana je u Zagrebu od 22. do 25. srpnja 1999. godine

NASTUP NA POZORNICI PRED KATEDRALOM

Na ovom tradicionalnom, uglednom susretu folklorne baštine Hrvata u Hrvatskoj te manjim dijelom u Bosni i Hercegovini, sudjelovalo 27 izvornih skupina iz Hrvatske, dvije iz Bosne i Hercegovine: (Hrvatsko kulturno društvo "Izidor Poljak", Boće, Ravne-Brčko i Društvo "Hrvatski dom" Tuzla, Izvorna folklorna skupina Ljepunice). Sudjelovalo je i sedam skupina iz Italije, Izraela, Austrije, Mađarske, Mongolije, Španjolske i Togo-a.

Njegovanje baštine, organizirano nastojanje očuvanja plesnog i glazbenoga folklornog nasljeđa te tradicijskog odijevanja, javlja se s buđenjem nacionalne svijesti i svijesti o vlastitim vrijednostima, posebice kulturnim. Već od tridesetih godina dvadesetog stoljeća poprima oblik organizirane neprofesionalne kulturne djelatnosti, koja se ostvaruje kroz rad kulturnih i umjetničkih društava.

Te udruge, uz promicanje kulturne baštine, udovoljavaju i ljudskoj potrebi za druženjem, zabavom i rekreacijom.

Svoje članove uče svirati folklorna glazbala, plesati plesove prilagođene scenskoj izvedbi, za što odijevaju i odgovarajuće narodne nošnje.

Postoje i folklorna društva koja su ponajprije ili isključivo posvećena njegovanju tradicije svoga užeg zavičaja, jednog, dva ili nekoliko susjednih sela koja su i u prošlosti imala iste plesne i glazbene oblike, kao i nošnju.

Članovi takvih društava najčešće su i podrijetlom iz te sredine ili su s njome potpuno srođeni, tako da se može kazati kako su nasljednici i promicatelji kulture svoga zavičaja i onda kad tu kulturu nisu upoznali kontinuiranom predajom nego organiziranom poukom u društvu.

Folklor Hrvata iz Bosne najvećim dijelom, također, pripada neprekinutoj tradiciji i usvaja se osobnim iskustvom; plesni i glazbeni dijelovi njihovih izvedbi rijetko su mijenjani zbog prilagodbe sceni.

Svaka je zagrebačka Smotra, pa i ova 33. nastojala dati prednost prikazivanju zavičajne folklorne baštine.

Izvorna folklorna skupina Ljepunice svojim nastupom u Zagrebu oduševila je brojnu publiku i organizatore svojim rijetko viđenim plesom i glazbom, a posebice narodnom nošnjom.

Postali su poznati među folklornim stručnjacima i jedan od njih, diveći se njihovoj izvornosti, nazvao ih je "pokretni muzej".

Vratili su se kući u svoja sela zadovoljni prijemom, organizacijom i nastupom.

FESTIVAL PEČUŠKI DANI '99.

Na poziv Kulturno-umjetničkog društva "TANAC" iz Pečuha, Mađarska, naša grupa je sudjelovala u kulturno-zabavnom programu: DOBRO DOŠLI, NAŠI MILI GOSTI, koji je održan 18. rujna 1999., a u sklopu manifestacije Pečuški dani '99., koji su organizirani od 16. do 25. rujna.

Na put smo krenuli 17. rujna autobusom firme PEPEX. Domaćini su nas dočekali na putu za Pečuh - u restoranu "Marica" u mjestu Salanta. Bili smo smješteni u Pečuhu u Hrvatskom učeničkom domu "Miroslav Krleža".

Uz našu folklornu skupinu Ljepunice, sudjelovali su: "Seljačka sloga", Baranjsko Petrovo Selo, "Vladimir Nazor", Sombor, "Šokadija", Strizivojna, "Kvadrilja" Trogir, "Ban J. Jelačić", Zaprešić, "Koreni" i "Tanac" iz Mađarske.

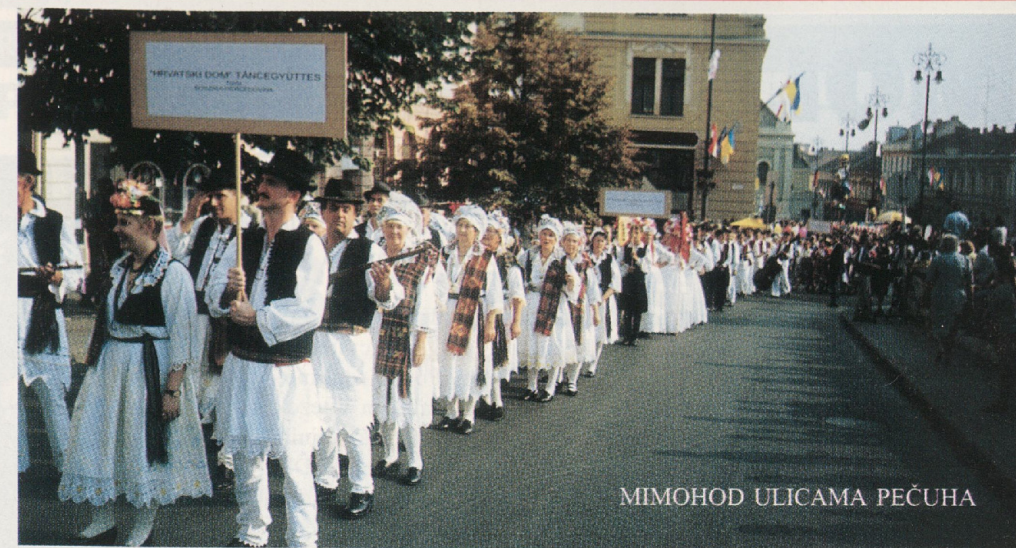
Sve je bilo planirano i dobro organizirano. Program je započeo mimohodom kroz grad. Folklorni program je održan na pozornici pred katedralom, a navečer u dvorani Doma omladine. Sudionike festivala, u prigodnom govoru, pozdravio je gradonačelnik Pečuha.

Nakon programa bilo je zajedničko druženje. Za dobru organizaciju i srdačan prijem bili su zaduženi Josip Sava, predsjednik, Antun Vizin, tajnik, članice Ana Rita Androsi i Vesna Velin, te Tibor Veg.

U Pečuh je išlo 30 članova skupine, predsjednik Društva "Hrvatski dom" g. mr Josip Šimić, predsjednica Udruge Hrvatska žena, gospođa Marica Vikić, voditelj područnog ureda HMI g. Mato Đulabić i glavni i odgovorni urednik Hrvatskog Glasnika g. Juraj Novosel.

Izvorna folklorna skupina Ljepunice do sada je sudjelovala na II., III. i IV. smotri izvornih hrvatskih folklornih skupina Bosne i Hercegovine, u Novom Travniku (1997.), Orašju (1998.) i Kupresu (1999.), Vinkovačkim jesenima 1997., Đakovačkim vezovima 1998. god., u Žepču na Mihaljskom ljetu (1997.), te na priredbama organiziranim u Tuzli i okolici.

Pripremio: Juraj NOVOSEL

MIMOHOD ULICAMA PEČUHA

SNIMAK NA POVRATKU U TUZLU...

MOLITVA VJERE I LJUBAVI

U Spomen-parku "Živinički sokolovi" u Lugu služena je sveta misa za hrvatske vitezove

Od 06. listopada 1996. godine, kada je preč. Šimo Janjić blagoslovio križ i spomen obilježje u sklopu svete mise kojoj je bilo nazočno više tisuća vjernika i gostiju o čemu je Hrvatski Glasnik izvještavao,

vitezove. Tako je bilo i ove godine 05. rujna, kada je pred oko 1500 vjernika svetu misu za poginule branitelje služio mladi kapelan vlč. Mirko Šimić.

Neposredno pred misno slavlje upriličeno je polaganje cvijeća i paljenje svijeća. Pored rodbine, dužno štovanje hrvatskim vitezovima ukazali su svih 5 temeljnih ograna i Općinski odbor HDZ Živinice na čelu s predsjednikom gospodinom Zdenkom Tadićem. Počast su ukazali i gosti, delegacije Općinske organizacije HDZ Banovići s predsjednikom gospodinom Franjom Krešićem, Općinske organizacije HDZ Ravne-Brčko s predsjednikom gospodinom dr Antom Domicićem, Županijske organizacije HDZ BiH Soli s predsjednikom gospodinom Pejom Banovićem, te predsjednikom Ivom Andrićem Lužanskim i sve udruge domovinskog rata. Među onima

Misno slavlje: Preč. Šimo Janjić i vlč. Mirko Šimić

Spomen-park u Lugu je sveto mjesto hrvatskog naroda. To je mjesto na koje odlaze uvaženi gosti, delegacije i prijatelji da se poklone i pomole za hrvatske vitezove ali i mjesto na kojem se svake godine služi sveta misa za sve hrvatske

koji su odali počast bio je i generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli, gospodin Davorin Zagorščak. Svijeću je upalio i župnik preč. Šimo Janjić koji je većinu vitezova, čija su imena ispisana na spomen-obilježju, darovao sakram-

Delegacija županijskog odbora HDZ

entom krštenja i svete pričesti. Misno slavlje je po običaju pratilo lijepo vrijeme pa je Spomen-park, pretvoren u živu crkvu pod otvorenim nebom, djelovao svečano i uzvišeno.

U veoma nadahnutoj propovjedi koju je održao vlč. Mirko Šimić, svi su osjetili čvrstu vjeru i smisao u davanju života za domovinu.

"U ovaj spomen-park palim hrvatskim braniteljima nas je danas dovela ljubav. Ljubav nas je dovela među ljubav. A da ljubav nije "samo riječ i ništa više" kako reče jedan pjesnik, potvrđuje ovo sveto mjesto, na kojem smo se danas okupili u ovolikom broju i svi sa samo jednim razlogom: pomoliti se Bogu za svoje sinove, braću, rođake, prijatelje, dati im priznanje za slobodu koju su nam darovali i za živote koje su za nas položili. Promatrajući ove plačne majke kako se mole ispred spomenika i u meni samom nešto se steglo. Nijedna žrtva nije uzaludna jer Bog neće dopustiti da propadne itko od njegovih, utjeha je svakoj majci koja stoji ovdje i svima nama koji smo potreseni.

Ukoliko čovjek promatra povijest i njezina događanja, doista može reći da se ona ponavlja i da je učiteljica života.

Sve je to točno, ali je točno i to da smo malo naučili od te učiteljice, pa onda, ili je ona slaba učiteljica, ili smo mi još slabiji učenici. Ovo drugo svakako je istina jer čovjek ipak kreira povijest, a ne ona njega. Da je tome doista tako pokazuju nam mnogi ratovi koji su se dogodili u prošlosti, a mnogi se događaju i sada, ovog trenutka. Dok se mi ovdje molimo za mir negdje drugdje se taj mir narušava. I ne mogu, a ne spomenuti se svih onih velikih tragedija koje su zadesile naš mali narod. Mladi i

hrabri ljudi padoše za slobodu, za mir, za nas.

Još i danas, i pored toga, tolike druge moramo pitati dokad će to tako ići.

Do kada će gaziti po našem dostojanstvu, po našoj ljudskosti?" rekao je između ostaloga mladi kapelan.

Ispunjeni vjerom i nadom vjernici su napustili Spomen-park poslije misnog slavlja.

Delegacija općinskog odbora HDZ

Po lijepom narodnom običaju godišnja sveta misa u Spomen-parku bila je prilika da rođaci i prijatelji budu pozvani na užinu što je većina i uradila.

Uvažene goste je u bifeu "Lug" ugostio osobno predsjednik Federacije BiH. Užini se pridružio i župnik preč. Šimo Janjić ne krijući zadovoljstvo što se na njegovoj župi sve to događa i što su nekadašnji mališani koje je krstio i učio vjeronauku postali tako važni čimbenici!

TABO

PAPA IVAN PAVAO II.

Odavno sam želio otići u poznato svetište Majke Božje Bistričke

Providnost je htjela da se ta želja ostvari u prigodi proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca. On je, sve od početka svoje biskupske službe, svake godine osobno, pješačeći, vodio zavjetno hodočašće grada Zagreba u bistričko svetište, udaljeno pedesetak kilometara od glavnoga grada. Činio je to sve dok komunističke vlasti nisu zabranile svaku vrstu vjerskog očitovanja.

Stari i časn timer drveni kip Bogorodice s Djetetom, koji su u 16. stoljeću u vrijeme otomanskih provala vjernici bili prisiljeni sakriti da bi ga očuvali od svetogrđa i uništenja, na određeni način predstavlja patničku povijest hrvatskoga naroda u tijeku više od trinaest stoljeća. Proglašenje blaženim kardinala Alojzija Stepinca u tome svetištu, uz pohod Splitu sljedećega dana, valja motriti u svjetlu zbivanja koja sežu u davna vremena, kada je grad Split bio u sastavu Rimskoga Carstva...

Lik blaženoga Alojzija Stepinca za sve označuje točku oslonca u koju valja upirati pogled da bi se njome nadahnjivali i oslanjali na nju. Njegovim su se proglašenjem blaženim pred nama pokazala, imajući pred očima minula stoljeća, borba između evanđelja i protuevanđelja, koja zahvaća cijelu povijest. Mučenik naših dana, kojega se oni stariji još uvijek sjećaju, postaje veliki znak te borbe: Crkva se sve od vremena kada su se iz ruševina Rimskoga Carstva počele oblikovati nove društvene zajednice, a kad na obale Jadrana počese stizati Hrvati, zatim u teškim vremenima otomanske vladavine, pa sve do našega burnog i dramatičnog stoljeća, neprestano suočavala s izazovima zla, propovijedajući riječ Evanđelja neustrašivom odvažnošću.

Hrvati su, prihvativši tu riječ i primivši krštenje, u razdoblju od više od trinaest stoljeća očuvali svoju vjernost Kristu i Crkvi te je ponovno potvrdili na pragu trećega tisućljeća. Svjedok je toga zagrebački nadbiskup blaženi mučenik Alojzije Stepinac! Njegov lik povezan s likovima mučenika iz davnih vremena: suprotno Dioklecijanovim nakanama, progoni su prvih stoljeća učvrstili nazočnost Crkve u staromu svijetu. Molimo Gospodina da, po zagovoru Djevice Marije, Odvjetnice Hrvatske, najvjernije Majke, progoni iz naših dana urode novim procvatom crkvenoga života u Hrvatskoj i u cijelome svijetu...

MILOSTI PUNA

PETA ŠKOLSKA GODINA OPĆE GIMNAZIJE KŠC

Dvjestotinetrdeset učenika Opće gimnazije KŠC u Tuzli započelo je novu školsku 1999/2000. godinu još uvijek u prostorima Mašinske škole.

Kao što kaže kineska poslovica "... karavana prolazi". Profesori i učenici imaju na vidiku dan kada će ova fotografija biti snimljena pred njihovom školom.

Izgradnja KŠC napreduje...

Snimak za uspomenu...

310. GODINA OD POVIJESNOGA PRESELJENJA JEDNOG OD NAJVEĆIH FRANJEVAČKIH SAMOSTANA U BOSNI SREBRENOJ, POSVEĆENOM UZNESENJU GOSPINU, NJEGOVIH SVEĆENIKA I CIJELOGA PUKA PREKO SAVE I DUNAVA

STOLJETNA OPSTOJNOST NA ŠIROKIM PROSTORIMA

PIŠE: Anto CIGELJEVIĆ
(nastavak iz prošlog broja)

Nakon što su im 1688. Turci do temelja zapalili samostan, gradovrški su franjevci (tri svećenika i jedan brat laik), s pukom iz Gradovrha, Brežaka i drugih okolnih hrvatskih sela kod Tuzle, pobjegli najprije u Slavoniju, a odatle, u dvije godine ranije od Turaka oslobođeni, Bač, poznatu franjevačku postojbinu u Vojvodini, smještenu u onaj kut lijeve istočne obale Dunava, iznad ušća Drave u Dunav, gdje su imali svoju župu.

ČVRSTA POVEZANOST S BOSNOM SREBRENOM

U to je vrijeme oko Gradovrške crkve i samostana Blažene Djevice Marije bilo 1400 vjernika, jer su se već mnogi bili iselili čak i u Podunavlje.

Koliko ih je, tada, ostavilo svoja stoljetna ognjišta i krenulo u novi kraj, ne zna se, ali se radi o većoj skupini, koja je kod Srijemske Rače, u starim brodovima i čamcima, prešla Savu. Predvođeni svojim fratrima, oni su ostavili pradjedovska ognjišta da bi ih savili na novom, sigurnijem tlu. Prešavši Dunav nisu se rasuli po prostranoj ravnici, nego su se zaustavili u Baču, gdje je njihov Juraj Vidaković postao kapetanom povejčenih doseljenika, a potom i samoga grada. Tu su se, dakle, smjestili uz široku rijeku, izgradili naselja, prokrcili šume i obradili polja.

Na ruku im je išlo dopuštanje useljavanja iz prethodne godine. Nakon oslobođenja Bačke od Turaka izašlo je, naime, 31. kolovoza 1687., rješenje Ratnoga vijeća u Baču kojim se dopušta useljavanje mnogih hrvatskih katoličkih obitelji iz Bosne u Baču. Dopuštanje je dano u vidu ustrojstva Vojne krajine u Bačkoj prema Banatu, gdje su se još nalazili Turci. A zemlja je, iako pusta, u svemu prikladna za bolji i smireniji život. Osim toga, u napuštena je naselja, samo djelomice razorena i oštećena pri turskom povlačenju, trebalo smjestiti nove stanovnike koji će raditi novim gospodarima za njihove probitke, pa su franjevci koristili i svoje povlastice djelovanja i nove društvene uvjete u ovom kraju. To je omogućilo i seobu iz gradovrškog kraja, jer je bilo dovoljno prostora.

Fratri, što je također veoma važno, dovodeći u Gradovršane u novu domaju, nisu predvodili i

odvodili u nepoznato, u tuđinu, nego u kraj i među ljude što su ih poznavali i znali što ih ondje dočekuje. Oni su kao misionari prelazili Dunav i djelovali u Bačkoj i prije njezina oslobađanja od turske uprave. Biskup fra Matija Benčić izrijekom kaže, da daje svoj blagoslov vjernicima u Bačkoj sve do Temišvara, i 1664. u Izvješću Kongregaciji za širenje vjera u Rimu ističe, kako "franjevci Bosne Srebre bez prekida i uz velike opasnosti i strah vrše svoju službu među ovdašnjim katolicima". U svojoj doktorskoj raspravi o. Beato Stjepan Bukinac tvrdi: "Župom u Baču

upravljali su bosanski franjevci iz samostana Gradovrh", još i prije te, 1688. godine, koja je bila presudna za zajedničku seobu gradovrškoga puka.

To potvrđuje i natpis ispod zlatne krune i na glavi slike "Radosne Gospe": "Ograjen O. p. fra Juro Bačvanin na poštenje Gospi u Grajovar 1685.", tj. "na čast Gospi u Gradovrhu okrunio je fra Juro Bačvanin 1685." Bio je to poklon, zavjetni dar s krunom, fra Jure Bačvanina, tadašnjeg bačkog župnika, na čast Gospi gradovrškoj. Povezanost ovih dvaju franjevačkih

Gradovrški samostan u Baču,
snimljen početkom XX. stoljeća

samostana zapravo je vodila fra Juro Bačvanina upravo na Gradovrh, da na njemu blagoslovi i dotakne sliku čudotvorne Gospe gradovrške. Ujedno, to je bila priprema za seobu koja je ubrzo uslijedila, a koja se mogla predvidjeti zbog strahovito pogoršana položaja hrvatskoga katoličkog življa u ovom kraju, prouzročena neizdrživim turskim nametima i pristojbama, gladu i kugom, a kad je turska vojska počela trpjeti poraze u bečkim ratovima i - osvetom. I sam milosni lik, a još više njegovo krunjenje, pa makar i skromnom legurom, svjedoči o živoj vjeri u pouzdanju kako fra Jure Bačvanina tako i siromašnoga, izmučenog i prorijeđena gradovrškog puka, koji su doslovce, otkidali od svojih usta, da bi to učinili. Fratri su zajedno s pukom sliku gospe gradovrške ponijeli sa sobom, na bačke prostore kao što su Ramljaci ponijeli lik Gospe ramske u Sinju!

Gradovršani su, stoga, u Bač došli na neki način na svoje. Svojim su dolaskom "Samostan u Baču povećali, a donošenjem čudotvorne slike Blažene Djevice Marije iz Gradovrha oplemenili", osvježivši i očuvavši hrvatski življa u Baču i okolici. Svojim su umijećem nemjerljivo utjecali na njegov život i njegovu povijest.

SVJEDOK DUGA - PROTEKLA VREMENA

Samostansku crkvu iz XIII. stoljeća, kojom su se od 1529. do 1687. Turci služili kao džamijom Sulejman-hana, gradovrški su franjevci poslije 1688. ponovno pretvorili u crkvu. Nabavili su i veliko zvono i postavili ga na granici Ugarske na najviši toranj crkve, koji je svojedobno, stjecajem okolnosti, bio postao minaretom, s kojega je hodža više puta dnevno muslimane Bača pozivao na klanjanje i molitvu. Umjesto križa nosio je šiljati pokrov od olova, sličan čulahu - kapi carigradskih vrtlara. Iznova su podigli i zapadni trakt samostana. Uporno čuvajući uspomenu na svoj dolazak iz Gradovrha, svoj samostan u Baču nazvaše "gradovrškim samostanom". Tako sve do 1705. za to je vrijeme gvardijan samostana Gradovrh u Baču vodio duhovnu vlast i skrb i nad upraviteljem župe u Vukovaru i, po potrebi, postavljao novoga. Prigodom Adventa i Korizme slao je u Vukovar po još jednog franjevca svećenika na ispomoć.

Na udar pobune Franje Rakoczyja 1703. kojim je cilj bio osloboditi Ugarsku od prevlasti Beča, našli su se i franjevci ovoga samostana. Godinu dana kasnije oni napuštaju Bač. Njihov gvardijan o. Antun Oršić uspijeva tek dio namještaja iz bačke sakristije preseliti u Petrovaradin. Neki su franjevci, s narodom, ostali u okolnim šumama, drugi su pobjegli preko Dunava, u Ilok i Šaregrad, a većina ih se, među njima i gvardijan Oršić s nekoliko redovnika, sklonila u Vukovar i prihvatila novi naslov, nazvavši se "Bačkim samostanom sv. Marije u Vukovaru". Posvećeni namještaj iz crkve i samostana u Baču Rakoczyjevi su kuruci (ustanici) silom odnijeli, a potom zapalili i crkvu i samostan. U požaru se rastopilo i veliko zvono na tornju. U općoj pometnji, mnogi su ljudi napustili svoja ognjišta, vrativši se kad je ustanak okončan.

Nakon povratka u Bač, gradovrški su franjevci opet morali početi obnovu svog boravišta.

Crkva je inače bila odavno posvećena Uznesenju Marijnu pa je i samostan bio pod Gospinom zaštitom i nazivao se - Samostan Uznesenja Gospi.

A kad je došao u Bač i kad se nazvao Bačkim samostanom sv. Marije u Vukovaru, osim onom u Baču gradovrški je samostan upravljao još četirima župama: vukovarskom, otočkom, drenovačkom i blatnom, župama s po četiri sela, a njegovi su se franjevci starali i za vjernike osam drugih hrvatskih sela u okolici, te preuzimali i ostale dušebrižničke poslove u bačkim župama koje su bile bez svećenika.

Zahvaljujući gradovrškim fratrima, Franjevački je samostan u Baču bio nekoliko puta dom redovničkih pripravnštava - novicijata. Na prvoj provincijalnoj skupštini održanoj 24. studenoga 1700. u Baču, odlučeno je da u njemu bude novicijata, jedan od četiri novicijata Bosne Srebre.

To znači da je Samostan te godine slovio kao kuća sabranosti, a svojim prikladnim smještajem na rubu grada, okružen velikim dvorištem i širokim prostorom, ispunjavao je i druge uvjete. Uredbe o učitelju novaka i uvjeti za prihvatanje pripravnika vrijedjeli su za čitavo područje Bosne Srebre, ali su u bačkom samostanu obukli redovničko odijelo i položili svoje prave redovničke zavjete brojni znameniti ljudi Franjevačkoga reda i hrvatske katoličke povijesti uopće.

U trenutcima društvenih lomova, poglavito u ratno i pogibljeno doba, dijeleći njegovu sudbinu, redovnici su sa svojim pukom mijenjali boravište radi sigurnosti i opstanka, ali se nikada nisu odriicali svoje crkve i samostana u Baču. Imena franjevačkih poglavara u Baču, popis umrlih i pokopanih redovnika u bačkom samostanu, crkvi i na groblju, sve što prastari samostan ima, posjeduje i čuva, svjedoči o uklopljenosti samostana u franjevačku redodržavu Bosnu Srebrnu, o čvrstoj povezanosti hrvatskoga puka Bosne i prekodunavlja, naročito gradovrško-tuzlanskog i bačkog kraja.

Tako u matičnim knjigama Bača od 1713. do 1720. stoji da se Simon Tomašević iz Bača ženi Marijom Tomić, kćerkom g. Pavla koji je rođen u Bosni; Marijan Vrbibradić ženi se Katarinom Milošević - Bosnensi. Kod nekih piše i "de Salino", to su Soli, današnja Tuzla.

PODRIJETLO IMENA ŠOKAC

Hrvate, u Bač i njegovu okolicu doseljene iz Gradovrha i tuzlanskog kraja ne samo 1688. već i prije i poslije te godine, zovu Šokcima. Teško je reći zašto su ih tako prozvali. Pitanje je, kažu, još otvoreno.

Tumačenje koje je u svezi s tim dao Josip Bosendorf je, čini se, povijesno prihvatljivo. On u Osječkom zborniku, II. i III. broj, str. 247-249, piše: "Iz historije znamo da je južno od Save, u sredovječnoj Bosni, Bela IV. organizirao pograničnu oblast Soli (Salines), koja se protegla od Drine do Bosne i za kralja Matije Korvina postala banovinom. Ova je oblast bila naseljena Hrvatima katolicima. Oblast Soli Madžari su zvali Šoi-bansag - banovina Soli (hrvatski sol, madžarski šo). Sam slani rudnik Madžari su zvali Šokut. Kada su ispred turske invazije ondašnji katolici stali bježati na sjever, Madžari su te izbjeglice, prema kraju iz kojega su došli, zvali Šoi-ember - ljudi iz oblasti Soli, a naše opet identificirajući mjesto Šokut (šo-kut) s oblašću Šo (Sol), prozvali Šokutac, odakle je nastao Šokac. Taj je onda naziv prenesen na sve iseljenike iz istočne i srednje Bosne", a ne samo na one iz gradovrha kod Tuzle.

POVRATAK U RODNI KRAJ

U hodniku Franjevačkog samostana u Baču štovanju je odavno bila izložena slika, milosni lik Bogorodice zvane "Radosna Gospa", donesena s tuzlanskoga Gradovrha. Tri stoljeća, sve do 1988. stajala je i čuvana tu. Taj lik nosio je u sebi veliku tajnu. Samostanska kronika ovako opisuje sliku: "Marija drži dijete Isusa u lijevoj ruci. Isus grli desnicom Majku oko vrata. Zaogrnut je tamnocrvenim plaštom. Slika je na orahovoj složenoj dasci 62 x 96 cm. Sama slika je lijepa i živo naslikana u tamnogrminoznoj boji s više varijacija. Na slici je natpis starohrvatski. Ovu je ikonu slikao Dima pisac 1729. od stvaranja svijeta, od rođenja Kristova 1685. Bog da prosti. Na slici je grčka signatura MEHTER THEOU "Majka Božja".

Čudotvorna se slika gradovrška štovala u XIX. stoljeću i od strane vjernika bačkog kraja, "masovnim dolaženjem Djevici odanoga naroda". Da je ovaj milosni lik čašćen u Baču, svjedoči i barokna srebrna i pozlačena kruna na njemu.

TRISTOLJETNICA DOSELJENJA ŠOKAČKOG PUČANSTVA U BAČ I PRVE KRUNIDBE "RADOSNE GOSPE"

Međutim, u povodu tristoljetnice doseljenja Šokaca, prve veće skupine Hrvata iz Bosne, u Bač i Bačku, a da bi se taj jubilej povežao i proslavio s 1685. godinom njezina nastanka, slika "Radosne Gospe" pobudila je posebnu pozornost. Vlač. mr. Lazar Ivan Krmpotić, dekan bački, uz potporu svećenstva svog dekanata, želio je obnoviti ne nekoliko mjesta oštećeni milosni lik (oštećen zbog nestručnog prikazivanja zavjetnih darova na njega). Pokrenuta je akcija, da se u vidu dragovoljnih priloga od vjernika prikupi zlato i okruni ovaj milosni lik u povodu tristote obljetnice svoje prve krunidbe u Gradovrhu. Posao je povjeren Stanku Zuboviću, akademskom slikaru iz Odžaka. Prigodom restauracije ovaj je umjetnik poskidao obje krune, i našao natpis na onoj jednostavnoj, kojom je taj milosni lik okrunio fra Juro Bačvanin, kada je milosni lik i naslikan. Natpis je napisan bosančicom i glasi: "OGRADI O.P. FRA JURO BAČVANIN NA POŠTENJE GOSPI U GR(A)DOVAR(H) 1685." Tekst je transkribirao fra Marko Kobaš, franjevac iz Tuzle. Prema nacrtu prof. Alojzije Ulman, akademske kiparice iz Vinkovaca, krunu od dvanaest zvijezda sličnih eksplozijama, simbol nemirna vremena, napravio je zlatarski majstor Džon Široka, katolik albanske narodnosti iz Bačke Palanke, kao zavjet Majci Božjoj za svoje bolesno dijete.

I na blagdan Velike Gospe, 16. kolovoza 1985., kada je samostanska crkva u Baču slavila svoju nebesku zaštitnicu, upričena je velika svečanost postavljanjem obnovljene slike "Radosne Gospe" na njezino staro mjesto. Lik je svečano okrunio Francesco Colasuoino, apostolski pronuncij u Beogradu, u nazočnosti msgr. Matije Zvekanovića, biskupa subotičkog, okolnog svećenstva i brojnog puka. Na svršetku slavlj apostolski pronuncij je održao lijepu homiliju i na hrvatskom i na talijanskom jeziku, te zaželio, da "Bač postane marijanskim svetištem". Večernja svečanost Velike Gospe, kao i jubilara tristota obljetnica doseljenja Šokaca u Bač, ostala je u Kronici bačkog samostana zabilježena kao "skromno priznanje dušebrižničkog djelovanja bosanskih franjevaca u Baču za tursko vrijeme i

u prvoj polovici XVIII. stoljeća, kad su u Baču bili župnicima”.

Poslije toga je, u duhu pripreve za proslavu spomenute obljetnice i time obnove crkvene hijerarhije u Bačkoj, ovaj milosni lik prošao sve hrvatske župe bačkog dekanata, a u proljeće sljedeće godine gotovo sve župe subotičke biskupije u kojima žive Hrvati, da bi nazočio završnom slavlju u Subotici, od 12. do 18. kolovoza 1986. Pred njim je biskup Zvekanović obavio posvetu cijeloga naroda presvetoj Djevici i s njim su, tako, zakoračili u četvrto stoljeće svoje opstojnosti na ovom prostoru.

POSEBNA POVEZANOST TUZLE SA BAČKOM

Prije nešto više od jednog desetljeća, prigodom proslave MARIJINE GODINE u cijelom svijetu, tristota obljetnica preseljenja gradovrškog samostana i puka u Baču, 1688.-1988., svečano je, iako bez matične crkve, one na Gradovrhu, obilježena kako u Tuzli 8. svibnja tako i u Baču 2. listopada 1988.

Župnik i gvardijan, fra Josip Zvonimir Bošnjaković priredio je ekumenski susret u crkvi Franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla u Tuzli. Na toj su svečanosti bili, među ostalima: kardinal dr. Franjo Kuharić, biskup zagrebački i predsjednik BK Jugoslavije, zatim dr. Marko Jozinović, nadbiskup sarajevski, dr. Alfred Pichler, biskup banjalučki, i dr. Luka Markešić, provincijal Bosne Srebrenice, te reis-ul-ulema Husein Mujić, poglavar Islamske vjerske zajednice Jugoslavije, Hamid efendija Zahirović, Vasilije Kačavenda, episkop zvorničko-tuzlanski, i predstavnici vlasti. U nekoliko autobusa iz Bača su sa svojim župnicima došli Hrvati katolici podrijetlom iz Gradovrha.

U čast Majci Božjoj održana je svečana trodnevna pred milosnim likom Radosne Gospe Gradovrške, koji je za tu priliku svečano donesen iz Bača u Tuzlu. Svečane mise u Tuzli i obilježnoj župi Šikari koncelebrirao je kardinal Kuharić u nazočnosti tuzlanskog i bačkog gvardijana, fra Josipa Bošnjakovića i fra Josipa Špehera, dekana bačkog i župnika u Bačkoj Palanci mr. Lazara Ivana Krmptića i više drugih svećenika.

“Cijela se tuzlanska kotlina”, kazao je na 7. kolovoza uvečer održanoj svetoj misi u Tuzli kardinal Kuharić, “može nazvati kotlinom i dolinom Gospinom, u kojoj se nalaze brojna svetišta Blažene Djevice Marije, počevši od Gradovrha, pa preko Brežaka i Lipnice, do Husina”.

Na završnom slavlju, koje je vodio sutradan u Šikari, pred oko deset tisuća vjernika, kardinal Kuharić je podsjetio kako su “vjernici tuzlanskog kraja, prema povijesnim dokumentima, uvijek bili vjerni štovatelji Blažene Djevice Marije i odani sinovi i kćeri našem Svetom Ocu. Tu vjernost su pokazali i ovom prigodom ljubeći i darujući svoju nebesku majku Radosnu Gospu gradovrško-bačku s kojom su, ostavljajući sve svoje, pošli na daleki put prema Baču. I evo, Gospa ih nije ni danas zaboravila. Nakon tri stotine godina, ta ista Gospa, koju su okrunili 1685. u Gradovrhu, nalazi se prvi put među njima”.

Vodom s Gradovrha kardinal je blagoslovio kopiju milosnog lika, koju je tuzlanskom samostanu, radi ponovnog oživljavanja kulta

Bogorodice Radosne Gospe, poklonio vlt. Krmptić. Kardinal ju je dotaknuo do originala i ona je odmah izložena pet dana na štovanje vjernicima u tuzlanskoj samostanskoj i župnoj crkvi sv. Petra i Pavla.

Na završnim svečanostima ove tristote obljetnice, koja je upriličena 1. i 2. listopada 1988. u Baču, kamen donesen s Gradovrha ugrađen je u jednu Gospinu crkvu kod Subotice. U Baču je, tada,

TRAJNO ŠTOVANJE GOSPE: Snimljeno u Tuzli prije jedanaest godina

došlo nekoliko autobusa punih župljana Tuzle. Prvi dan na znanstvenom skupu, a sutradan na veličanstvenom slavlju koje je okupilo više od pet tisuća vjernika iz Bačke, Bosne i Srijema, a koje je također predvodio kardinal Kuharić, kao pokrovitelj proslave, opet je bio milosni lik Radosne Gospe Gradovrške.

Msgr. Zvekanović, biskup subotički, proglasio je bačku franjevačku crkvu biskupijskim svetištem Radosne Gospe Gradovrško-bačke, a poseban blagdan se slavi na drugu nedjelju srpnja, kada se narod okuplja oko tog milosnog lika. “Tako je stoljetno štovanje Isusove i naše Majke u različitim razdobljima, poprimilo različite oblike, ali vjera puka u njezin zagovor i njezina majčinska skrb od Kane Galilejske do danas, ne prestaje nego uvijek iznova oživljava i cvate”, kaže dekan Krmptić.

Osobito štovanje Radosne Gospe ostalo je sve do danas. Taj milosni lik na poseban način povezuju Tuzlu sa Bačkom i napose sa Bačom. Nadomak Vukovara, a bojeći se za njezin život, tijekom Domovinskog rata, bački su je fratri privremeno bili sklonili na sigurnije mjesto, u Suboticu.

VLASNIŠTVO OBITELJI HODŽIĆ, ILI KATOLIČKE CRKVE?

Danas, na žalost, 311 godina poslije uništenja ovdašnjega franjevačkog samostana i progona njegovih svećenika i puka od strane Turaka, nekoć

U GOSTIMA KOD RADOSNE GOSPE: biskup Pichler, episkop Kačavenda, nadbiskup Jozinović, efendija Zahirović, kardinal Kuharić, provincijal Markešić i reis-ul-ulema Mujić

hrvatsko katoličko gradovrško područje je opustjelo. Ovdašnji fratri i puk otišli su u Bač nadom da će onamo samo privremeno boraviti i da će se, kada dođu bolja vremena, vratiti na svoja stara ognjišta i porušeni samostan obnoviti. Ali se to nikada nije ostvarilo, pa su samostan i neke njegove župe pale u zaborav. Već potkraj lipnja 1742. biskup fra Pavo Dragičević kaže da se na nekom brdovitom, posve zapuštenom mjestu nalaze goli tragovi crkve, uz koju je bio samostan Gradovrh. I od tada se gradovrški samostan u Bosni više i ne spominje, osim u kazivanjima rijetkih staraca i u imenima nekih njiva. Kao uspomenu na boravak franjevaca u Gradovrhu, njihove njeve bliže vrhu, na kome se svojedobno ponosno izdizao samostan sv. Marije, mještani su, naime, nazvali “fratarskim njivama”.

No, i onaj manji dio hrvatskoga puka, koji je ostao na svojim ognjištima, primio je islam, a od dolaska komunista na vlast, “fratarske njeve” su postale vlasništvom mjesne obitelji Hodžić, čiji ih pripadnici i sada posjeduju i

obrađuju poštujući njihovu prošlost, u što sam se i osobno uvjerio posjetivši ovo mjesto i porazgovaravši s nekima od njih, koje sam tu zatekao.

OŽIVLJAVANJE USPOMENE

“*Franjevački samostan sv. Petra i Pavla u Tuzli*”, kazao mi je ovih dana njegov gvardijan, fra Petar Matanović, “*upravo planira skoro oživljavanje Đovog mjesta, tako što će ga učiniti hodočasničkim i izletničkim. Budući da je moguće doći u ponovni posjed te zemlje (mnogi značajni čimbenici su radi da nam pomognu). Izgradili bismo na njoj spomen-obilježje, koje bi se sastojalo od manje kapele s parkom, pristupom... Otkopali bismo temelje nekadašnjeg samostana i bunar, doveli vodu. Vratili bismo sliku Radosne Gospe Gradovrške, original, iz Bača (mi ovdje, u Samostanu, imamo njezinu kopiju, načinjenu '88.) i posvetili joj jedan dan godišnje, 22. kolovoza, tjedan iza Velike Gospe. Tu bi se, tom prigodom, okupilo mnogo vjernika iz tuzlanskih, kao i iz drugih župa Bosne Srebrenice, te iz Bača i Slavonije. Čak mi i načelnik naše općine, g. Bešlić, i to već duže vremena, potiče da napravim projekt tog obilježja, a stekao sam dojam da bi sve to on bio voljan i financirati. U svakom slučaju, imamo dovoljan razlog da pristupimo ostvarenju ove naše želje i zamisli, duga i obvezna prema nekoć glasovitom gradovrškom samostanu”.*

Predstavljamo knjigu autora: DR. BOŽO TOMIĆ

TEORIJSKE OSNOVE IZRADA PODZEMNIH KOMORA - SKLADIŠTA U SOLNIM LEŽIŠTIMA

IZ RECENZIJJE:

Prof. dr. sci. Sadudin Hodžić
RUDARSKO-GEOLOŠKO-GRAĐEVINSKI
FAKULTET TUZLA

...Aktualnost deponiranja tekućih i plinovitih goriva u podzemne komore vezana je za blisku prošlost, a na našim prostorima predstavlja apsolutnu novinu. S obzirom da ova tehnologija deponiranja određenih fluida predstavlja i tehnologiju budućnosti, pojava stručne knjige koja tretira navedenu problematiku omogućava i našim stručnjacima olakšanu edukaciju iz ove oblasti...

Prof. dr. sci. Ivo Steiner
RUDARSKO-GEOLOŠKO-NAFTNI
FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

...Knjiga dr. Tomića predstavlja vrijedno stručno i znanstveno djelo, u kojoj su detaljno razrađene zakonitosti koje vladaju u ležištima mineralnih soli i koje treba proučiti, te analizirati prikupljene

podatke prije i tijekom dobivanja soli iz prirodnih ležišta. Sustavno je razrađena materija o mogućim i do sada u svijetu i u bosanskohercegovačkoj praksi rabljenim rudarskim objektima. Tehnološki korektno opisana je njihova svrhovita priprema, izrada i

proi-zvodna uporaba. Ukazano je na očekivane teškoće u oblikovanju rudarskih objekata (bušotina, komora i drugo), moguća zarušavanja, nakupljanja i izbacivanja plinova, itd. te je opisana praksa sprječavanja i uklanjanja tih teškoća i havarija...

Izdavač: RUDARSKO-GEOLOŠKI
GRAĐEVINSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE U TUZLI, 1999. GODINE

IZ ŽIVOTA POZNATIH GODINE I PAMET

“Godine čine svoje! Stareći, čovjek usvaja sve više znanja, postaje pametniji, ide naprijed!” Tako je govorio Mark Twain kad su ga poznanici znali upitati kako živi.

Inače, Twain je zasigurno bio jedan od najduhovitijih slavni ljudi koji su ikada živjeli.

Za vrijeme jedne književne večeri na kojoj je bio domaćin, pripovjedaao je o svojoj mladosti, pa se dotaknuo i stalne teme o prolaznosti godina.

“Vidite, kad mi je bilo četrnaest godina, bio sam uvjeren da mi je otac totalni idiot. Ali, kad mi je bila dvadesetijedna, bio sam zapanjen spoznajom koliko je moj stari naučio u tih sedam godina”.

DOVOLJNO GLUPO DA BUDE ISTINITO

Slavni francuski filozof, romanopisac i dramatičar, kojeg mnogi smatraju najvećim svjetskim filozofom 20. stoljeća, Jean Paul Sartre, često se snagom svog uma i riječju suprotstavljao ljudima (uglavnom političarima), za koje je govorio da im normalan, običan čovjek ne bi mogao “povjeriti na čuvanje niti kozu s dva jarića, a kamoli da vode države”.

Na pitanje što misli o francuskoj vladi, rekao je: “Kad su htjeli opravdati svoja djela, iznijeli su mnoge razloge koji su bili tako silno glupi, da su mogli biti, zapravo samo istiniti”.

PREOPTEREĆENI CAR

Ni carevima ponekad nije lako carevati, pogotovo je bilo teško ruskom vlastodršcu Nikolaju II. 1905. godine.

Carevina se našla uslijed nezapamćene unutarnje krize, koja je doživjela kulminaciju 22. siječnja (“krvava nedjelja”) u glavnom gradu Sankt Petersburgu - ulicama je potekla krv gradske sirotinje. A što je činio car? On je svakodnevno jadikovao pred svojom suprugom:

“Čitanje svakodnevnih vijesti koje mi pristizu čini me bolesnim kao što je bolesna i moja država. Jadati li sam ja car. Ništa se drugo ne događa osim štrajkova po školama i bolnicama, piše se samo o ubojstvima policajaca i Kozaka, o nemirima, demonstracijama, pobunama. A pogledaj samo ove moje jadne i nesposobne ministre: umjesto da djeluju brzo i odlučno, skupljaju se kod mene na savjetovanjima kao uplašene kokoši i kvocaju o potrebi nekakve jedinstvene ministarske akcije...”

JEZIČNI SAVJETI

OSNOVA ILI TEMELJ

Te dvije riječi značenjski se često preklapaju. Obje su obilno potvrđene u našoj starini.

Riječ temelj, premda nije izvorno domaća nego je iz novogrčkoga jezika došla u hrvatski, zabilježena je i u najstarijim našim rječnicima. Ima je već Vrančić u svojem rječniku. Upotrebljava se u pravom i u prenesenom značenju. U prenesenom smislu znači isto što početak, korijen, izvor, uzrok, pobuda, povod, razlog itd. Ta je riječ ugrađena u mnoge izvedenice: temeljit, temeljac, utemeljiti, utemeljitelj, temeljitost, temeljni i slično. Nikomu više ni ne pada na um njezino strano podrijetlo. Čak je mnogi osjećaju našijom, hrvatskijom od riječi osnova.

Riječ osnova također je vrlo stara. Imaju je i drugi slavenski jezici. U korijenu joj se krije glagol snavati. Razumljivo je stoga da ona često znači nakanu, plan, nacrt. I u vezi s riječju osnova ima nekoliko drugih riječi: osnovni, osnivač, osnovica, osnovanost, osnovati, osnutak. One se po svojem području uporabe ipak često razlikuju. Tako npr. temelj kuće, zgrade, nećemo zvati osnovom. Osnova je samo temelj u prenesenom smislu, a temelj u pravom smislu nikako nije osnova. “Jezični savjetnik” Matice hrvatske pravilno kaže da se riječ temelj u prenesenom značenju može uvijek zamijeniti riječju osnova. Može, ali ne mora.

U hrvatskom pravnom jeziku riječ temelj bila je dosta česta, i to je sigurno razlog da se i danas tako učvršćuje i da joj se daje prednost pred riječju osnova. Inače riječi osnova nema nikakva prigovora. Naša je to riječ. Ne bismo je smjeli toliko potiskivati. Spomenimo samo da i u hrvatskome gramatičkom nazivlju postoji naziv osnova, osnova riječi.

Druga je stvar s imenicom osnov, muškoga roda. U tom liku ta je riječ obična u srpskome jeziku, a u hrvatskome je samo osnova, ženskoga roda. Ni u prijedložnoj svezi ne valja na osnovu toga nego na osnovi toga, ili na temelju toga.

Prof. dr. Mile MAMIĆ

ŠTREBER

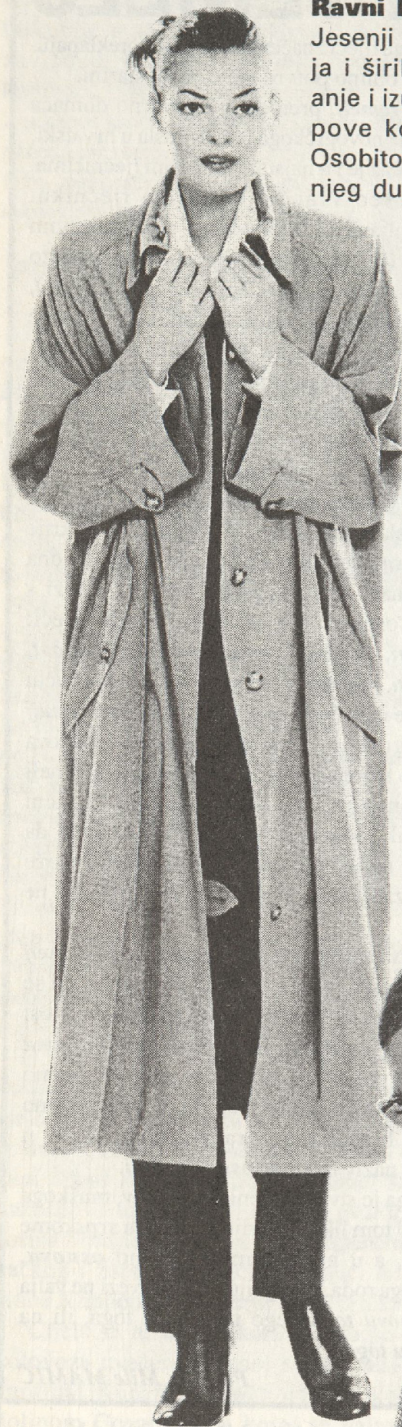
Bivši američki i francuski predsjednici Ronald Reagan i Francois Mitterand često su se susretali. Novinare je zanimalo na kojem se jeziku sporazumijevaju.

“Preko prevoditelja”, rekao je Regan. “Znate, i ono malo francuskog što sam ga naučio u školi, zaboravio sam. Ispričati ću vam što mi se dogodilo u vrijeme dok sam još bio glumac. Putovao sam Francuskom automobilom i u nekom selu upitao sam policajca na naštrebanom francuskom jeziku gdje bih mogao ručati. On mi je odgovorio, a ja sam mu zahvalio, iako ništa nisam razumio. Odgovori se, naime, ne mogau naučiti unaprijed”.

PLES UZORAKA NA JESENJOJ KIŠI

Ravni kroj u mikrofibri

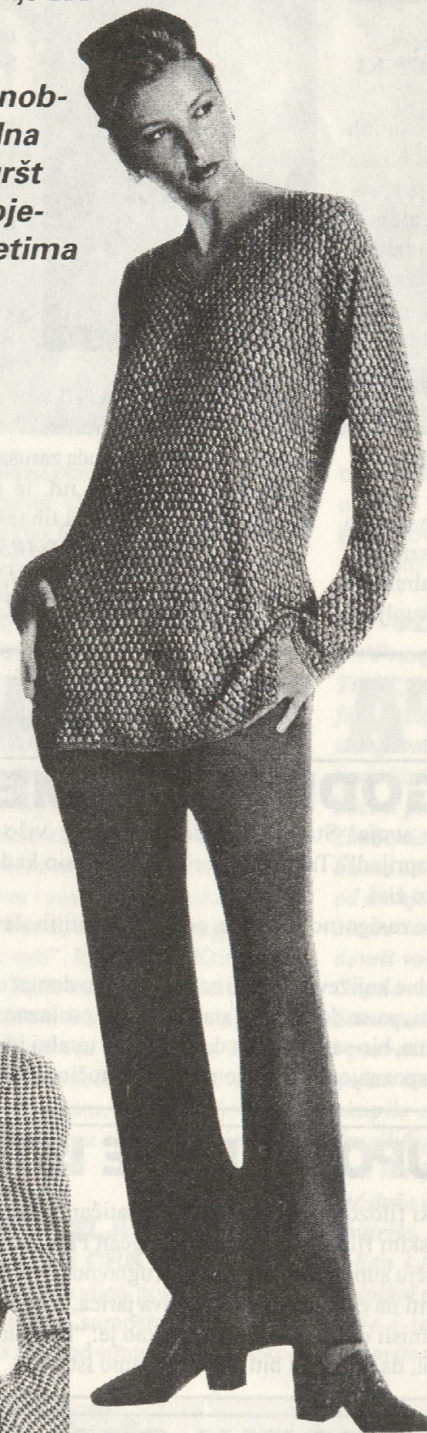
Jesenji ogrtač od mikrofibre, ravnog kroja i širih rukava, ima jednoređno kopčanje i izuzetno duboko koso zarezane džepove koji se također mogu zakopčati. Osobito je zanimljiv detalj kopčanje zadnjeg dugmeta.

Osim klasičnih, jednobojnih ogrtača, modna jesen donosi i pregršt uzoraka na fino krojenim, toplim kompletima

Zimska mreža

Premda su ovoljetne odjevne mreže već zaboravljene, ni zima, ako je suditi po preporuci dizajnera, neće ostati bez te vrste pletiva. Zimska verzija mrežaste tunike V izreza pletena je nešto gušće i od debljeg konca.

Jednostavno i elegantno

Uzorak kombiniran smedom i bež bojom, izuzetna kvaliteta materijala i jednostavnost kroja, čine ovaj sako vječnim i gotovo nezaočlanim dijelom garderobe. Kopča se samo jednim dugmetom, a da bi mu se dala nota dodatne elegancije može se upotpuniti kraćim prslukom.

Idealna riblja kost

Za hladnije jesenje dane, za poslovnu će ženu biti idealan ovaj kostim sašiven od debljeg materijala, mješavine vune i viskoze, i s uzorkom riblje kosti. Suknja je kraća, klasičnog kroja i s prorezom straga. Sako je gotovo iste dužine kao suknja i prati liniju stasa.

Pepita za popodnevni izlazak

Koliko je pepita uzorak uvijek privlačan i elegantan dokazuje i ova kombinacija izuzetno ženstvenog kaputića s uzdužnim ušicama i prsluka od istog materijala. Sa svilenom bluzom i širim hlačama boje čokolade, spremni ste za popodnevni izlazak.

VITA

PREHRANOM PROTIV STARENJA

ZDRAVLJE I DUGOVJEČAN ŽIVOT

Osjećanje i izgledanje mladim više je pod vašim nadzorom nego što to mislite. Većina onoga što smo smatrali neizbježnim posljedicama starenja - bore, gubitak pamćenja, rastuća opasnost od srčane bolesti, osteoporozne i raka - proizilazi više iz našega izbora načina života nego iz prirodnih procesa starenja. A naši su prehrambeni izbori jednako tako važni kao i uporaba kreme za sunčanje, tjelovježba i druge sprječavajuće taktike.

Povećajte unos vitamina

Kako starimo naša tijela prerađuju prehrambene tvari manje učinkovito, što rezultira potrebom da povećamo unose prehrambenih tvari. Na primjer, vitamin D je prehrambena tvar ključna za sprječavanje osteoporozne. Naša tijela proizvode vitamin D kada se koža izloži Sunčevu svjetlu, ali u dobi od 70 godina tijela proizvode samo 40 posto onoga što su proizvodila kad smo bili u trećem razredu. Odgovarajuća doza vitamina D za 20-godišnjake je 200 međunarodnih jedinica (IU), a starijim je osobama potrebno 400 do 600 IU za jednak posao. Nemoguće je reći točno koliko trebate uzimati u kojoj dobi, ali trebali biste postupno povećavati unos tako da u dobi od 60 godina uzimate oko 600 IU.

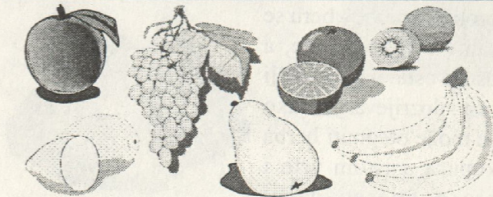
I potreba za vitaminima skupine B povećava se sa starenjem. Tri su B vitamina - folna kiselina, B6 i B12 - ključna za održavanje niskom razine tvari nazvane homocistein u krvi. Ako mu se dopusti da naraste, homocistein pridonosi opasnosti od srčane bolesti, a moguće i gubitku pamćenja, prema istraživanju koje je 1998. objavio "European Journal of Pediatrics". Kako starite, povećajte svoju dozu B6 i 2 miligrama na 6 mg; a dozu B12 sa 2 mikrograma na 10 mcg. Žene bi morale dnevno uzimati 400 mcg folne kiseline, a trudnice čak 700 mcg (da pomognu spriječiti kvarove neuralne cijevi u plodu). Žene bi posebice morale biti svjesne da se njihov unos kalcija mora povećati kako stare, da spriječe osteoporozu. Prema američkim nacionalnim zavodima zdravlja, u srednjim godinama odgovarajuća je količina gram na dan. Nakon menopauze one koje nadomještaju hormone trebaju 1,2 g, a one koje to ne čine 1,5 g. Adolescence bi pak morale dnevno uzimati 1,2 do 1,3g kalcija.

Jedite proizvode protiv starenja

Ljudi koji u prehrani imaju mnogo svježeg voća i povrća imaju niže stope bolesti, više energije i manju opasnost od dobivanja na težini (koje može dovesti do zdravstvenih teškoća) nego oni koji preskaču tu hranu, prema brojnim istraživanjima objavljenima tijekom godina. Koji je čudesan sastojak u svježim proizvodima?

* Uz iznimku avokada, maslina i kokosovih oraha, u svježem voću i povrću nema masti, kolesterola i natrija.

* Ono je također bogato vlaknima: osam porcija (porcija = pola šalice) voća i povrća na dan pruža otprilike 27 g vlakana, što je unutar dnevne potrebe (25 do 35 g). Vlaknom bogata hrana snižava

opasnost da se razviju uz dob povezane bolesti poput srčane, šećerne, raka i visokoga tlaka. Vlaknom bogata hrana je također niskokalorična, ali ipak zasitna, pa vam pomaže da se zasitite ne debljavajući se.

* Svježe voće i povrće puno je hranjivih tvari te pruža odgovarajuće količine kalcija, željeza, magnezija, vitamina C, beta karotena i folne kiseline, a niskokalorično je (vrhom puna zdjela zelenja sadrži samo 30 kalorija).

Američki Nacionalni račni zavod (NCI) preporučuje najmanje pet porcija voća i povrća na dan, no istraživanje pokazuje da je dobiti veća što je više porcija. Stoga, kako biste se oduprili zubu vremena, morate pokušati jesti najmanje osam porcija voća i povrća svakoga dana (dvije uz svaki obrok i dvije kao međuobrok).

Napunite se protuoksidansima

Voće i povrće je zlatni rudnik tvari koje poboljšavaju dugovječnost, nazvanih protuoksidansima. Oni uključuju vitamine C, E i beta karoten. Protuoksidansi se bore protiv slobodnih radikala, komadića kisika koji napadaju i oštećuju stanične opne, bjelančevine koje održavaju život, pa čak i genetski kod naših stanica, te time dovode do starenja i bolesti.

Prehrana bogata protuoksidansima sprječava bolest i prerano starenje. Protuoksidansi također potiču imuni sustav te zaštićuju živčani sustav i mozak od hrđanja povezanoga s uz dob vezanim gubitkom pamćenja. Istraživanje Harvardske škole javnoga zdravlja, provedeno 1993., ustanovilo je da se odraslim osobama koje dnevno uzimaju pripravak s najmanje 100 IU vitamina E tijekom

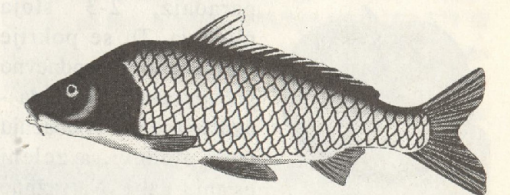
najmanje dvije godine 40 posto smanji opasnost od srčane bolesti.

Muškarci posebice imaju dobit od učinaka protuoksidanasa na poboljšavanje imunosti. Istraživanje koje je protekloga mjeseca objavio "Journal of the National Cancer Institute" ustanovilo je da su muškarci koji su unosili vitamine C i E imali niže količine određenih čestica (androgena, na primjer) povezanih uz razvoj raka prostate. Preporučena dnevna količina (RDA) vitamina C je 60 mg, ali ni gram na dan nije na odmet.

Neka svaki zalogaj bude važan

Smanjite nepotreban unos kalorija želite li dulje živjeti. Istraživanja na malim sisavcima pokazala su da su u svakome slučaju te životinje produljile svoj životni vijek dva do četiri puta smanjivanjem unosa hrane. Takve životinje imaju niže stope svih uz dob povezanih bolesti, uključujući srčanu, šećernu, rak, gubitak pamćenja i smanjivanje imunosti.

Ne miješajte, međutim, smanjivanje kalorija s lošom prehranom. Smanjite unos hrane koja sadrži mast i šećer, ali nastavite jesti hranu bogatu hranjivim tvarima, uključujući voće, povrće, cjelovita zrna, grahorice i nemasne mliječne proizvode.

Mast uzmite iz riba

Na kraju, no ne i najmanje važno, mast uzimate iz riba, a ne iz crvenog mesa. Masti u ribi, nazvane omega-3 masne kiseline, potiču imuni sustav, a mogu čak smanjiti i pojavu potištenosti. U istraživanju koje je prošloga mjeseca objavio "American Journal of Clinical Nutrition", istraživači s Barcelonskoga sveučilišta u Kataloniji ustanovili su da ljubitelji riba imaju osjetno smanjenu stopu raka debelog crijeva, kao i raka jednjaka, želuca i gušterače. Ustanovilo se da čak i male količine ribe smanjuju opasnost od rakova probavnoga trakta. Istraživači nagađaju da masne kiseline kojih ima u ribi mogu pomoći zapriječiti rast ranih stanica.

Kratak plan za ostajanje mladim

- * Ograničite mast i šećer
- * Usredotočite se na najmanje prerađeno voće, povrće, cjelovita zrna, grahorice, nemasno mlijeko i meso, posebice na ribu
- * Uzimajte umjerene količine multivitaminsko-mineralnih pripravaka
- * Uzмите dodatne protuoksidanse, poput 100 IU vitamina E i grama vitamina C.

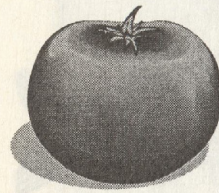
POSLOVI U VRTU U MJESECU LISTOPADU

U najvećem broju slučajeva u listopadu nastupaju prvi jesenji mrazovi koji prekidaju vegetaciju toploljubivog povrća. Zbog toga treba obratiti sve upotrebive plodove prije izmrzavanja. Kod paradajza (rajčice) se mogu ubrati i zeleni plodovi, bilo za biološko konzerviranje - ili dozrijevanje.

Za dozrijevanje paradajza odabiraju se zdravi, jedri i krupni plodovi, jer sitni, zeleni plodovi ne mogu dozrijeti, a povrijeđeni i bolesni trunu.

Dozrijevanje se može obavljati u tamnim, toplim prostorijama, najbolje na temperaturi od 13 do 15 stupnjeva C, pri relativnoj vlažnosti zraka od 75 do 80 posto. U te svrhe treba imati plitke gajbice, letvarice, ili ljestvice od dasaka, obložene slamom ili papirom, i po njima redati jedan sloj plodova, ali tako da se plodovi ne dodiruju. Ponekad, na ovaj način, mogu se očuvati svježi plodovi sve do polovice prosinca.

Dozrijevanje plodova se može obavljati i drugačije, imitacijom toplih gredica. Na očišćenju površini postavi se ram, u njemu prostre sloj slame debljine desetak centimetara i po njoj reda zeleni paradajz, 2-3 sloja plodova. To se pokriva prozorima i svakodnevno provjetrava i pregleda - uzimaju se zreli, odbacuju truli plodovi, a zeleni ostaju i dalje. Najvažnije

je da temperature i vlažnost zraka ne osciliraju mnogo i da su blizu vrijednosti koje smo već naveli. Još jedna stvar je od neobičnog značaja: berbu plodova za dozrijevanje treba obavljati samo po suhom vremenu, jer vlažni plodovi lako propadaju. Također treba znati da pogodnost paradajza za dozrijevanje ovisi i o sorti.

Kod paprike je situacija drugačija. Treba obratiti sve upotrebive plodove - crvene, bijele, žute ili zelene, ovisno o kakvoj se sorti radi, i skloniti na suho i od mraza zaštićeno mjesto. S plodovima treba nježno manipulirati, jer ugnječeni, pukli, oštećeni, mokri brzo propadaju i izazivaju širenje truleži oko sebe. Berbu plodova, znači, obavljati po suhom vremenu.

U listopadu pristižu za berbu i kasni usjevi različitih vrsta povrća - karfiola (cvjetače), kupusa, celera, rotkve, cikle, mrkve, špinata, itd.

Karfiol je osjetljiv na mraz, pa nedozrele glavice, "ruže", treba pokriti zalomljenim lišćem iste biljke i tako sačuvati svježinu i kvalitetu ploda koji je po izmrzavanju gotovo neupotrebljiv.

Krupne glavice karfiola se beru odsjecanjem sa 4-5 listova koji omotavaju plod. Tako se svježina, snježna bjelina "ruže" dugo sačuva što predstavlja jednu od najvažnijih osobina kvaliteta karfiola. Berbe se vrše po lijepom, suhom vremenu, svakih 3-4 dana, probirno.

Kupus je otporan na mrazeve, i često dočeka snijeg u vrtovima. Kod sorti koje su kod nas proširene, dozrijevanje glavica za berbu je sukcesivno. Zbog toga se obavljaju takozvane probirne berbe - beru se samo čvrste glavice, a ostale ostavljaju za dalji rast i dozrijevanje. Tako se može otegnuti berba kupusa u istom vrtu i preko mjesec dana,

pogotovu ako jesen bude topla i relativno suha, pa biljke imaju mogućnosti za normalnu vegetaciju.

Korjenasto povrće - mrkva, peršun, rotkva, cikla - najbolje se čuvaju, ako ima dosta plodova, u trapovima ili podrumima. Ovo "korjenje" se vodi po lijepom i suhom vremenu kako bi se dobili plodovi sa što manje zemlje na sebi, a i ako je bude, onda je ona suha i ne prijeti opasnost od truleži u trapu. Trapovi se podižu na ocjednom, suhom mjestu, ukopani ili površinski, s određenom ventilacijom. Plodovi korjenastog povrća su živi dijelovi biljke, dišu, oslobađaju toplotu i ugljični dioksid, a koriste kisik za održavanje života sagorijevajući šećer i škrob, tako da je ventilacija trapova neophodna. Na svakih 2-3 metra dubine trapa treba postaviti jedan "ventil" za cirkulaciju zraka.

Evo jednog primjera izgradnje trapa za mrkvu:

Očisti se površinski sloj širine 2 metra do dubine oko 15 cm i zemlja odloži na stranu. Po pripremljenoj površini naspe se sloj pijeska debljine 3-4 cm i po njemu složi prvi sloj korjena mrkve, okrenut tako da s čela uvijek bude deblji kraj. Prethodno se može postaviti, korito od dasaka širine 15-20 cm, po dužini trapa, napravljeno od 3 daske, okrenuto šupljom stranom prema zemlji. Tako je puno zraka koji će cirkulirati kroz pukotine na sastavima i uz vertikalnu cijev od četiri takve daske ili šuplje keramike, koja je u vezi s vodoravnom.

Poslije svakog sloja korjena, koji se slažu u figuru s jednim plodom manje na ivici, (tako da se

dobija piramida), stavlja se sloj pijeska, i tako sve do vrha. Kad je figura složena, obloži se slojem suhe slame i pokrije zemljom koja je na početku iskopana, i iz kanala koji treba napraviti oko trapa. U ovakvom trapu plodovi se mogu čuvati sve do kraja mjeseca ožujka.

Što se tiče sjetve i sadnje povrća, u listopadu predstoji dosta važnih poslova u vrtu.

Treba posijati ili rasaditi salatu koja će prezimiti na otvorenom polju i prva stići u proljeće.

Bijeli luk jesenjak sadi se u listopadu kao i rasad crnog luka svibanjskog srebrenjaka. Sitne glavice obično crnog luka treba posaditi za svježu potrošnju mladog luka u proljeće.

Špinat se, također može sijati u listopadu. To je takva biljka koja se može gajiti tijekom čitave godine. Ako bude lijepog vremena, sijan u listopadu, špinat može stići za berbu u prosincu i siječnju. Polovinom listopada može se sijati grašak. Najbolje prezimljava u fazi klice tako da s vegetacijom krene prvih ljepših proljetnih dana.

Poneki vrtlar sije ujesen i mrkvu. Što se dešava u proljeće? Takva mrkva obično potjera u cvijet prije nego što formira korijen pogodan za upotrebu. To se ne desi u slučajevima kada mrkva prezimi u fazi veoma mlade biljčice, a proljeće bude toplo.

Slična stvar se događa i s kupusom sadenim u jesen.

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr Nisveta Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo

U Ginekološkom savjetovalištu "Medic" prof. dr Nisveta Alispahić možete obaviti: ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostika (ultrazvuk, PAPA, kolposkopija, spermogram, test na trudnoću, pregled vaginalnog sekreta).

Ginekološko savjetovalište radi ponedjeljkom srijedom i petkom, od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom od 9 do 13 sati.

Na telefone
090 - 149 - 514 i 217-927

možete zakazati posebno vrijeme samo za vas.
Tuzla, Batva, Ive Andrića br. 11.

OBAVIJEST

Hrvatska radiotelevizija (HRT) već duže vrijeme emitira svoja tri televizijska i tri radijska programa posredstvom digitalnog satelita HOT-BIRTD, smještenog na poziciji 13,0 stupnjeva istočno, a koji se može pratiti u svim europskim zemljama.

Početkom ljeta 1999. godine pokrenuta je zajednička akcija Hrvatskog informativnog centra (HIC-a) iz Zagreba i HRT-a "10.000 novih gledatelja HRT-a u europskim zemljama". Riječ je o projektu s ciljem dovođenja hrvatskog programa u hrvatske domove. Gledatelji i slušatelji satelitskog programa HRT-a, mogu u digitalnoj tehnici, pratiti tri televizijska i tri radijska programa HRT-a koji su identični programima koji se emitiraju putem mreže zemaljskih odašiljača u Republici Hrvatskoj.

Zainteresirani gledatelji i slušatelji HRT-a mogu posredstvom HKZ-Orašje nabaviti model satelitskog prijemnika, i to:

- Prijemnik CDTV 310 digital only/Viccess i karticu za dekodiranje kodiranih televizijskih programa HRT-a koja vrijedi jednu godinu - cijena komplet a iznosi 600,00 DEM.

Gledatelji će nakon godinu dana moći obnoviti svoje kartice po cijeni od 800 kn (kuna) godišnje, a ako neki od gledatelja odluče ne obnoviti svoju karticu, ostat će im 1 program HRT-a i svi radijski programi, jer se oni ne kodiraju.

Prijemnik omogućuje kvalitetan prijem programa Hrvatske radiotelevizije, čiji signal prenosi satelit HOT BIRD (Eutel), kao i prijem ostalih brojnih nekodiranih programa, (Eutel satelit prenosi više od 400 televizijskih programa).

- Ugovorom koji je sklopljen s francuskim proizvođačem "X-Com-om" na tržištu je ponuđen digitalni receiver CDTV 310 po cijeni od 600 DEM. Kupnja navedenog prijemnika ne uključuje satelitsku antenu, LNB i ostale priključke. Ponudeni digitalni prijemnik uključuje najam kartice za godinu dana. Još od 1996. godine satelitska televizija rabi digitalnu tehnologiju za koju je osim prijemnika potrebna satelitska antena (tanjur) i univerzalni LNB.

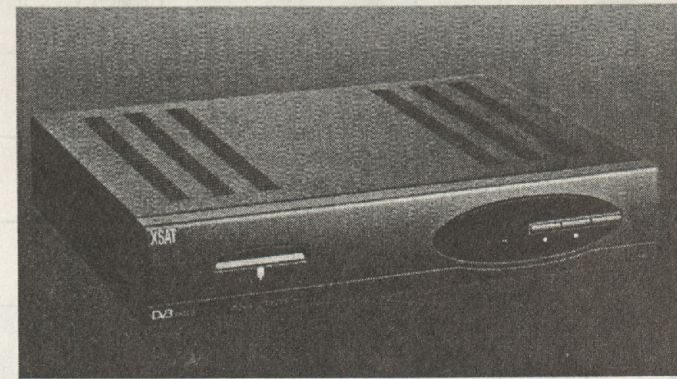
Ovim putem pobliže ćemo objasniti prijemnik CDTV 310 francuskog proizvođača "X-Com-a" koji se ističe svojim mogućnostima prijama digitalnih signala. Riječ je o uređenju koji se napaja izmjeničnom strujom 110-230 V s maksimalnom potrošnjom 40 W, a standardi su usklađeni s europskim odredbama.

Receiver CDTV 310, ugođen je za primanje velikog broja digitalnih televizijskih i radio programa.

Za napomenuti je kako postoji i garancija uređaja u trajanju od godinu dana.

CDTV 310 je sasvim dobar izbor koji Vam otvara svijet informacija putem satelitskog prijama televizijskih i radio programa.

Posebno ističemo mogućnost prijama tri televizijska i tri radio programa HRT-a (napominjemo da je drugi i treći televizijski pro-

gram HRT-a sistemom VIACCESS koji se dekodira SAT karticom HRT-a).

Svi oni koji bi u svojim domovima željeli pratiti hrvatsku televiziju mogu to učiniti slanjem prijavnice ili telefonskim pozivom distributeru za FBiH.

Uvoznik i distributer ove opreme za Federaciju BiH je:

HKZ Orašje
Ulica III br. 31
76270 Orašje
Tel. (076) 713-858
Fax. (076) 713-859

Za sve detaljnije informacije možete se obratiti u Tuzli na broj telefona 075/251-059, 237-171 ili izravno u prostoru Hrvatskog doma (Kazan mahala 2/II).

HKZ Orašje

IN MEMORIAM

SJEĆANJE

SNEŽANA ŠIMIĆ

25. 3. 1999. - 25. 9. 1999.

Vrijeme prolazi ali ne umanjuje tugu i bol, naprotiv ona je sve veća. Ne postoji utjeha niti zaborav, jer nemoguće je zaboraviti dobrotu tvoje duše i srca u kome je bilo mjesta za sve nas.

Tvoji: mama, tata i sestra s obitelji.

SJEĆANJE

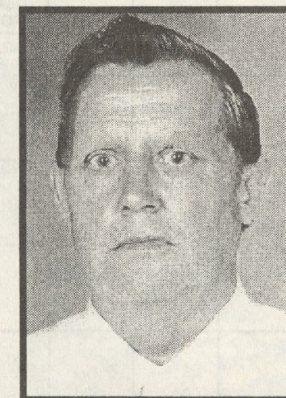
IVO PETROVIĆ

2. 10. 1991. - 2. 10. 1999.

Zauvijek, s ljubavlju!

OBITELJ

SJEĆANJE

Dana, 22. listopada 1999. godine, navršit će se tri godine od prerane smrti našeg dragog supruga i oca

PERE TADIĆA

iz Živinica

Vrijeme prolazi, zaborava nema, ljubav i poštovanje prema Tebi vječno će ostati u našim srcima.

Supruga Marija, sinovi: Dražen i Robert, kćerke: Katica i Gordana.

GLASNIKOVA SKANDALOVITA

	LAGANO KOPANJE	OBRUŠAVANJE KAMENA NIZ PADINU	DRHTATI OD ZIME	TANAK I TUP MAČ ZA VJEZBU	UDARITI PUNOM SNAGOM	DJEVOJČICA MIRA	NAPAD, ATAKE, NAVALE	SPAJATI NITNAMA
BOSANSKI BAN STJEPAN I.								
IZVRŠITI RADNU OBVEZU								
LJEKARNIČKI PRIPRAVAK								
MEHANIČKA NAPRAVA ZA KOSENIJE								
NAJBOLJA VISTA UGLJENA								
"OSTATAK" PANJA	ITALIJA UPALA PLUĆA			MAKARSKA PRATI SE U PUNO VOĐE		"ISTOK" NAVLAKA ZA ČUVANJE STVARI		
KOJI JE OPSIRAN POPUT EPA					FLUOR GMAZ			KALUP ZA IZRADU ODLJEVAKA
IMENICA SREĐNJEG RODA SPOJ IZ AMONLIJAKA								
ALBERT EINSTEIN			MARLIJA S MRTVIM KRISTOM DALMAT. PISAC					
MUSLIMANSKO MUŠKO IME					PROGAŽENA STAZA U SNJEGU ASPIRIN			
OPONA-SATELJ								
MJESTO BORAVKA (MNOŽ.)								
POSITELJ	TISKARSKA SLOVA LJJEVANA ZAJEDNO							
UTVRĐENA GRANIČNA RIMSKOG CARSTVA					PLIN ZA DOBIVANJE SINTETIČKE (MNOŽ.)	"ALI" SKIDAČ LAKA		
FILMSKA DIELATNICA KODAR			GLUMICA GARDNER NENAGLAŠENE RIJEČI					TIP OSOBNOG RACUNALA
DJEČJA VRADŽBINA U STIHU								
"OPSEG"	ANTE TOPIĆ TIP FRANCUSKOG AUTA			"NEMINE" KRITIČN HOODNIK				
OSKUDNO ŽIVJETI								
STRUČNJAK U IMUNOLOGIJU								
"PRAŠINA OD PILJENJA DRVEĆA"								

ZANIMLJIVOSTI

Mnogi, svjetski čuveni pisci, stvarali su svoja djela - stojeći, među njima i Ernest Hemingway, Virginia Woolf, William Saroyan, Vladimir Nabokov...

Slavni Leonardo da Vinci bio je laik, ali su njegovi crteži srca (oko 1.500 anatomskih crteža čovjeka) prvi put liječnicima i uopće čovječanstvu otkrili postojanje klijetki i pretklijetki.

Najveća izborna namještaljka zbilja se tijekom predsjedničkih izbora u Liberiji 1927. godine. Charles King dobio je petnaest puta više glasova, nego što je Liberija tada imala stanovnika s pravom glasa.

Pedagog (odgajatelj) nije u staroj Grčkoj bio naziv za učitelja, kakvo mišljenje danas prevladava. Bio je to rob zadužen da vodi dječake u školu.

Praznovjerno pučanstvo Hrvatske bojalo se ugljena, nazivajući ga "dovoljim kamenjem". Prvi su ga počeli upotrebljavati kao gorivo - Zagorci, u prvoj polovici 17. stoljeća.

Ime glavnog grada Zimbabvea, Hararea, u prijevodu znači "Ne spavaj"! Kad su nekoć čopori lavova upadali u prigradska naselja i klali stoku i ljude, plemenski poglavica je noću obilazio nastambe vičući: "Harare! Harare!", kako bi ljude upozorio na opasnost.

Znate li podrijetlo nekih danas diljem Europe rasprostranjenih voćaka? Smokve potječu iz drevne Mezopotamije, trešnje iz Indije, dunje iz Azije, marelice iz Armenije, a šljive i jabuke sa Sardinije.

Najjednostavnije i najpoznatije jelo od riže pripravlja se u Japanu. Kuhana riža stavi se u četvrtastu posudu, a u sredinu jela stavi se okrugla crvena šljiva. Jelo se zove Hinomaru, što je inače naziv za japanski barjak.

Tijelo žene zaštićeno je slojem potkožne masti koja služi kao toplinski izolator. Zato su žene otpornije na hladnoću od muškaraca. I izmjena tvari u žena je bolje usklađena nego u muškaraca, pa žena zimi stvara više, a ljeti manje topline.

Svaka američka savezna država ima svoje zakonodavstvo, a ukupno je u SAD na snazi čak 1.600.000 različitih zakona među kojima ima i podosta onih iz prošlog stoljeća kao npr. zakon "Zabranjeno je glasačima izlaziti na birališta s kopljem u ruci".

Najbrži ljudi američkog kontinenta su Pueblo indijanci. Toliko su brzi, da su u stanju u trku uloviti zeca.

Kad bi se led na Antarktiku rastopio, sva mora na Zemlji porasla bi za 80 metara. Četvrtina današnjeg kopna bila bi poplavljena.

stampa repro HEIDELBERG speedmaster
SCREEN scanner PrintCom
osvjetljavanje do B2 formata mogućnošću max. formata 50x100cm

hotel tuzla

Astra-obuča
d.o.o. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA
Tel/fax: ++387 75 252 394

§ FIDUCIA
DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA

foto color Žunić
express color laboratory
ul. Vejička Vlahovića 56, TUZLA Tel.: 075 34 364
TUZLA • TEŠANI • GRAČANICA

EKSPRES IZRADA KOLOR FOTOGRAFIJA SVIH FORMATA ZA SAMO 30 MINUTA

foto color Žunić
express color laboratory

Gospodarska BANKA Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 71 207-023, 207-022
Fax: 387 71 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 71 203-910
Fax.: 387 71 442-959

NAPREDAK OSIGURANJE
1923
NAPREDAK OSIGURANJE

NAPREDAK OSIGURANJE d. d. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA

SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM NAPREDAK OSIGURANJA

Tuzla, Bulevar 15. maja b. b.
Tel./fax: ++387 75 282 227

Pivara Tuzla

Nek Vam je u kući sve zdravo i živo nazdravlje i s čejfom pijte Tuzlansko pivo

Sa jednog izvora za cijelu porodicu

Osnovan 1992.godine INDEPENDENT INDEPENDENT INDEPENDENT INDEPENDENT

I ♥ FM RADIO KAMELEON

(+ +387-75) BOSNIA & HERZEGOVINA, TUZLA
Marketing: 250-261, 250-262, 250263 http://www.kameleon.delta.com.ba
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio.kameleon@delta.com.ba

Hrvatski Glasnik
Glasilo Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" Župe Soli
List za kulturu i društvena pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak • Ravnatelj: Petar Matanović • Glavni i odgovorni urednik: Juraj Novosel • Lektor: Marica Petrović • Uredništvo: Petar Matanović, Juraj Novosel, Marica Petrović, Romeo Knežević, Martin Antunović • Adresa: Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 075-237-171 • Kompijutorska priprema i tisak: "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • Račun: ZZPP Tuzla: 12200-678-34618-za KM, 12200-678-2034618-za DM - HKD Napredak - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Na temelju Mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98., list Hrvatski glasnik je javno glasilo, te prema članu 19. točka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - ne plaća porez. • Cijena za inozemstvo 3 DEM • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

ključ
uspjeha

Tuzlanska banka d.d.

Javno komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE
TUZLA

Uj. Krečanska broj 1
75000 Tuzla
Bozna i Hercegovina

Tel: ++387 75 283 443
Fax: ++387 75 281 391
E-mail: cen.gri@bih.net.ba

TUZLA
Salineatrans

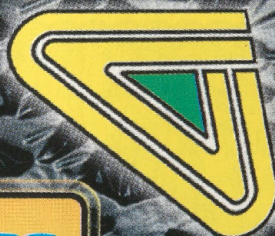
Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906.

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 71 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 71 65 39 86

BOSNA
OSIGURANJE d.o.o.

SARAJEVO - FILIJALA TUZLA

Direkcija: Hadži Bakirbega Tuzlića 3 (Korzo)
tel./fax: 387 75 281 211, 281 212 direktor: 282 533

Filijala: Albina Herljevića 8 (Slatina)
tel./fax: 387 75 283 248, 282 408 rukov.: 282 220

SOLI
HRVATSKI RADIO SOLI
92.7 MHz
103.4 MHz

OBITELJSKI RADIO
98.7 FM

VALENTINO
studio tel: xx387 86 (76) 745-494
marketing tel/fax: xx387 86 (76) 745-447

vidović
TRANSPORT TEČNIH TERETA
REMONT I SERVIS
NIKEŠIĆI

BENZINSKA STANICA
viBA
DONJE DUBRAVE

ZVONKA CERIĆA 21 TUZLA 075 / 281-484, 283-650, 280-571